

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt Cesta ke kvalitě - příklady dobré praxe

Projektová zpráva Základní škola a Mateřská škola Nížkovice („Naše zkušenosti – inspirace pro Váš růst“)

Autor: PhDr., Bc. Miloslav Nekvapil

říjen 2011

Klíčová slova:

Evaluace, autoevaluace, kritéria, indikátory, hodnocení žáků, sebehodnocení žáků, prostředky evaluace

Stručná anotace:

Příklad dobré praxe popisuje realizaci autoevaluačních procesů v málotřídní škole se zaměřením na proces hodnocení a sebehodnocení žáků.

Cíl:

Ukázat úskalí autoevaluačních procesů v málotřídní škole a možnosti jejich překonání, předložit úspěšné metody podpory hodnocení a sebehodnocení žáků. Jednotlivé přínosy jsou dokumentovány ve vybraných výstupech

1 Kontext – charakteristika školy:

V projektu je prezentována zkušenost **Základní školy a Mateřské školy Nížkovice**, která je příspěvkovou organizací obce Nížkovice. Mateřská škola má kapacitu 48 dětí, základní škola 55 dětí. Vedle ředitelky školy na základní škole působí 3 učitelky. Zmíněná škola představuje málotřídní školu, kde jsou vzdělávání především místní žáci, a to v 1. až 5. ročníku. Žáci jsou sdruženi ve dvou věkově heterogenních třídách (třída sdružující 1., 2. a 4. ročník a třída sdružující 3. a 5. ročník). Spojení žáků ve třídách je flexibilní – přizpůsobuje se materiálním podmínkám i potřebám výuky. [Využití vzdělávací kapacity školy \(i\)](#) se pohybuje průměrně na 60 – 65 %, ve třídě je průměrně 16 – 18 žáků. Většina žáků je místních, děti převážně bydlí s rodiči v rodinných domcích.

Škola se nachází přímo ve středu malé klidné obce (žije v ní cca 650 obyvatel) v patrové budově. Její součástí je školní družina. Školní jídelna se nachází v sousední budově mateřské školy. Standardní materiální a prostorové vybavení školy dle [ČŠI \(ii\)](#) je účelně využíváno – samotná škola disponuje dvěma prostornými třídami nově vybavenými výškově nastavitelnými žakovskými lavicemi pro jednoho žáka, které lze dle potřeby (v případě skupinových aktivit) snadno přemísťovat. Obě [třídy jsou vybaveny počítači s výukovými programy \(iii\)](#) a připojením na internet. Počítače jsou využívány nejen v době volna, ale i ve výuce pro práci dětí např. při přípravě a tisku podkladů pro následné výukové aktivity. Vyučující mají pro výuku k dispozici i učebnu školní družiny. Pro aktivity v rámci TV škola využívá přilehlou tělocvičnu místní Sokolovny a pro letní aktivity hřiště.

Škola při svém hospodaření vychází ze dvou základních finančních zdrojů – z prostředků poskytovaných ze státního rozpočtu (v průměru

představují cca 75 – 80 % přímých nákladů na vzdělávání) nebo z případných účelově vázaných prostředků (např. z dotace Peníze EU pro ZŠ) a z příspěvku na provoz poskytovaného z rozpočtu obce. Opravdu jen okrajovými jsou příjmy z doplňkové činnosti školy (stravování poskytované cizím strávníkům, poskytování svačinek dětem ve škole). Ve fázi příprav je využívání fundraisingového financování jako alternativního zdroje finančních prostředků, které se zatím příliš nedaří využívat. Škola hospodaří s vyrovnaným rozpočtem.

Podle slov paní ředitelky lze vnější prostředí školy charakterizovat jako **silně konkurenční (iv)**. Negativní vliv konkurenčního prostředí plyne i ze zápisů jednání s rodiči, z jednání vedení školy s vedením obce (např. řešení odchodů dětí zejména do blízkého Slavkova ještě před ukončením 5. třídy). Na rozdíl od jiných málotřídních škol v okolí pouze škola v Nížkovicích od roku 2009/2010 zřídila i pátý ročník. Díky tomu začalo do dané školy dojíždět i několik dětí z nedalekých Heršpic. Ve srovnání s okolními málotřídními školami ředitelka školy jasně definovala konkurenční výhody nízkovické školy: realizace hovorových hodin, do řízení školy jsou zapojeny i děti v podobě dětského parlamentu, reálné využívání informačních knížek jako nástroje hodnocení a sebehodnocení dětí, využívání externího subjektu v rámci autoevaluačních procesů formou účasti na Peer programu, posun úrovně spolupráce vedení školy a pedagogů směrem ke koučování, týmové klima mezi zaměstnanci školy.

V oblasti volnočasových aktivit škole konkuruje ZUŠ Slavkov u Brna, DDM Slavkov u Brna a Mateřské centrum Ententyky v Heršpicích. Své aktivity škola prezentuje jak na vývěskách ve škole a vývěsce obce, tak na vlastních webových stránkách: <http://www.nizkovice.cz/skola/>.

1.1 Vize a vzdělávací aktivity školy

Svou **vizi škola (v)** otevřeně deklaruje v oficiálních dokumentech. Nositelkou a iniciátorkou její tvorby byla zpočátku ředitelka školy, postupně se do její konečné formulace podařilo zapojit všechny učitelky školy. Tomu přecházela fáze implementace spojená s vysvětlováním významu vize pro školu a pro každého jednotlivého pracovníka školy.

Žáci jsou vzděláváni na základě RVP ZV 79-01-C/01, který byl východiskem pro vytvoření ŠVP ZV s motivačním názvem „Škola – vstup do života“, jehož hlavními prioritami jsou:

- *rozvoj sebeúcty a sebepoznání dětí,*
- *učit se být součástí celku,*
- *příprava dětí k integraci – přechodu na novou ZŠ po ukončení 5. ročníku,*
- *příprava na život v informační společnosti.*

Podle daného ŠVP jsou vzděláváni žáci 1. – 4. ročníku, žáci 5. ročníku jsou ve školním roce 2010/2011 vzděláváni podle dobíhající vzdělávací dokumentace 79-01-C/001 Základní škola.

V rámci ŠVP:

- se žáci 1. ročníku učí číst a psát genetickou metodou,
- jsou aplikovány prvky programu Začít spolu ^(vi) a alternativní Montessori pedagogiky ^(vii), což mj. vyplývá ze stanovených cílů základního vzdělávání formulovaných ve ŠVP,
- ve výuce jsou aktivně používány přístupy kritického myšlení (bohaté využívání metody myšlenkové mapy, pětilístek jako evokační a reflexní metoda, skládkové učení, T-graf, inzert aj.), práce s texty ^(viii), varianty metody sněhové koule ^(ix), projektové vyučování a kooperativní práce, veřejné prezentace své vlastní práce, dramatizace aj.,
- podle konstatování ve zprávě ČŠI ^(x) škola klade velký důraz na sebereflexi žáků, kterou si průběžně zaznamenávají,
- v rámci vzdělávání je účelně zařazena hra na zobcovou flétnu (hudební výchova), která dětem pomáhá rozvíjet sluchovou perцепci a správné dýchání,
- jsou žáci vedeni ke zdravému životnímu stylu formou prožitkového učení, což ukazují analyzované projekty školy (některé ukázky naleznete dále v textu),
- je využíván komunitní kruh při komunikaci se žáky i rodiči jako forma zpětné vazby nezbytná pro autoevaluaci školy,
- jako nadstandardní je ČŠI ^(xi) hodnocena péče o žáky se ŠVP založená na individuální integraci těchto žáků do běžné třídy s využíváním individuálního vzdělávacího plánu.

Úspěšnost realizace ŠVP z pohledu žáků a jejich vztah ke škole ilustrují závěrečné slohové práce žáků 5. ročníku - Co mi škola dala a vzala ^(xii). Tyto zadávané práce současně představují určitou sebereflexi žáků (kam jsem pokročil/a, kam jsem dospěl/a) i zpětnou vazbu pro školu (jak děti vnímají roky strávené v nízkovických školních lavicích). Žáci bez větších problémů přecházejí na 2. stupeň ZŠ (zpravidla na základní školy ve Slavkově u Brna). Vazby se školou však často dále zachovávají, do školy se vrací, mají sami zájem podělit se s bývalými pedagogy o své úspěchy či případné problémy. Sounáležitost dětí se školou je podporována i zpěvem společné písničky na zahájení důležitých společných akcí ^(xiii).

Škola efektivně vytváří a realizuje bezpečnostní předpisy k vytváření bezpečného prostředí – díky tomu došlo od roku 2007 k výraznému snížení úrazovosti dětí.

Vedením školy je podporováno DVPP, škola disponuje kvalifikovanými a aprobovanými pedagogy ochotnými se dále vzdělávat a spoluvytvářet tým. Relativně nízký počet zaměstnanců na druhé straně klade vysoké nároky na zvládnání výchovně vzdělávací práce.

Škola se snaží nabízet žákům (mj. i v rámci Centra volného času při ZŠ) řadu volnočasových aktivit s cílem zajistit smysluplné trávení volného času, a to jak v podobě kroužků nabízených dětem přiměřeně jejich věku (florbal, tvořítka, hudební, kroužek cizího jazyka – angličtina, kroužek šití realizovaný ve spolupráci s jedním z rodičů), tak formou sportovních i tvůrčích akcí (např. Drakiáda, Uspávání broučků, Vítání jara, Dušičky

a Halooween, Čertovský den, rozsvěcení vánočního stromu v Nížkovicích, vánoční vystoupení a jarmark, každoroční lyžařský výcvik na Malé Morávce s otevřenou účastí pro všechny děti základní i mateřské školy a jejich rodiče, vystoupení žáků školy ke Dni matek, Country tance v Heršpicích, školní výlet – Bařův kanál a ZOO Hodonín, zapojení do celorepublikové kampaně „Táta dneska frčí“ výstavou obrázků tatínků v Heršpicích).

1.2 Projektová činnost školy

Významnou součástí činnosti školy je její projektová činnost. Škola je zapojena a certifikována v rámci projektu [Rodiče vítáni^{\(xiv\)}](#), jehož cílem je ocenit a ukázat dobré příklady z praxe v oblasti komunikace školy s rodiči jako důležité součásti funkční školy, ve které se děti cítí dobře. Každoročně je organizován na začátku školního roku 2 - 3denní [adaptační pobyt Motýl v Haluzicích pro žáky ZŠ^{\(xv\)}](#), jehož cílem je začlenění prvňáčků do školního kolektivu. Zapojení do projektu PENÍZE ŠKOLÁM umožnilo pedagogům vytvořit nové výukové materiály – šablony (vč. možnosti jejich zveřejnění na veřejném portále, např. www.rvp.cz), modernizovat vybavení školy (knihy, technické prostředky, učební pomůcky), podpořit DVPP v oblasti profesního a osobnostního růstu (např. v rámci projektu MEDPED). Účast v projektu MEDPED „Čtením a psaním ke kritickému myšlení“ představuje ve škole stěžejní vzdělávací aktivitu pedagogů v rámci DVPP – jde o metody a formy práce zaměřené na používání aktivizujících vyučovacích metod v hodinách s cílem rozvoje čtenářské a informační gramotnosti dětí napříč vyučovacími předměty, rozvoje různých úrovní myšlení od porozumění přes aplikaci až k argumentaci. Je ke cti pedagogů školy, že získané poznatky aktivně využívají při práci s dětmi^(xvi).

Mezi dalšími je možné uvést i zapojení školy do celostátních projektů Ovoce do škol, [Recyklohraní^{\(xvii\)}](#) a čtenářského projektu Čtème dětem, čtete s námi^(xviii) inspirovaného celostátním projektem Celé Česko čte dětem (www.celeceskoctedetem.cz), jemuž vévodí heslo: „Čtème dětem 20 minut denně. Každý den.“ Projekt je ve škole vždy zahájený a ukončený [motivačním dopisem^{\(xix\)}](#) určeným rodičům a veřejnosti. Momenty a pocity dětí jsou zveřejňovány na webu školy i na chodbách školy. S tímto projektem souvisí i tzv. [Měsíc dobrodružství - měsíc setkávání dětí s dobrodružnou literaturou](#). V jeho závěru děti dostaly krátký text, ve kterém se ocitly uprostřed dobrodružného vyprávění. Jejich úkolem bylo pokračovat a příběh dokončit^(xx).

Škola se aktivně účastní programů [Hravě žij zdravě 2009 a 2010^{\(xxi\)}](#) a [Medový týden^{\(xxii\)}](#). Sama pak připravuje a realizuje se žáky [projektový den k Masopustu^{\(xxiii\)}](#) (zaměření je jak maškarní a zábavné, tak pracovní a poučné s cílem seznámit děti s tradicemi Masopustu) a [Velikonocím^{\(xxiv\)}](#), [projektový den ke Dni země](#) – ve školním roce 2009/2010 byl např. věnován tématu VODA^(xxv), dlouhodobý školní projekt Zdravý životní styl^(xxvi), projekt „Zvládneme to společně“ formou celoroční aktivity zaměřené na budování sebeúcty dětí, vzájemného respektu a odpovídající komunikace (projekt byl zaměřen do tří oblastí: já a já (vztah k sobě samému), já a ty ([kamarádství](#)), já a my).

Za zmínku stojí i realizace výukového projektu Cesta kolem světa, průřezově spojujícího čtení, vlastivědu a přírodovědu, výtvarnou výchovu – v rámci zvoleného týdne žáci „cestovali“ po zeměkouli s knihou J. Verna „Cesta kolem světa za 80 dní“. Součástí jejich práce bylo i malování map

všech světadílů a vyhledávání základních informací a zajímavostí na internetu a v encyklopediích. Mapy pak ozdobily chodby školy.

Tradiční se v posledních letech stala „Malá maturita“ – projekt zaměřený na žáky 5. ročníku v rámci rozvoje sebeprezentace a sebehodnocení (blíže viz příklady dobré praxe).

1.3 Partnerství školy

Od roku 2008 ve škole funguje žákovská samospráva v podobě školního parlamentu. Iniciativa k založení vzešla od ředitelky školy, která si dobrou zkušenost s touto aktivitou přinesla ze školy, kde dříve působila. Následně byl s možností zřízení školního parlamentu seznámen pedagogický sbor – bylo důležité vysvětlit, o co se jedná, k čemu parlament slouží, v čem může pomoci v životě školy, jaká je úloha dětí i učitelů. Až po dosažení konsensu byla myšlenka žákovského parlamentu předložena dětem, učitelé o jeho úloze s dětmi diskutovali, pracovali s motivačními texty a společně vytvářeli konkrétní podobu pro fungování parlamentu v nízkovické škole. Při hodnocení tříletého fungování školního parlamentu se ředitelka školy s učitelkami shodují, že jde o pozitivní aktivitu posilující sounáležitost dětí se školou:

- parlament se vyjadřuje k dění ve škole, pod vedením pedagogů se spolupodílí na řešení výchovných problémů, spolupodílí se na navrhování a organizování některých školních akcí (členové parlamentu např. iniciovali spolupráci s Domovem pro postižené LILA v Otnicích),
- naopak předmětem řešení parlamentu nejsou problémy výuky, či komunikace dětí s učiteli – tyto věci jsou řešeny dětmi přímo v hodinách a iniciativa dětského parlamentu v dané oblasti proto není nutná ^(xxvii).

Škola maximálně využívá spolupráce s rodiči k předávání informací o pokroku dětí – využívá pravidelné hovorové hodiny ve formě setkání pedagoga, rodiče a žáka, nabízí neformální setkání i mimo tento rámec. V rámci politiky otevřenosti školy je rodičům aktivně nabízena možnost účasti na volnočasových aktivitách dětí organizovaných školou. Rodiče v roli pozorovatelů mají po dohodě s učiteli přístup i do vyučování, přičemž samozřejmostí je možnost následně využít prostor pro dotazy k vyjasnění vzniklých otázek. Pozitivem školy je ochota rodičů spolupodílet se na jejím rozvoji, což je výsledkem dlouhodobého komunikačního působení školy, systematické práce s rodiči. O činnosti školy jsou rodiče a veřejnost navíc informováni prostřednictvím plakátové tvorby, článků ve Zpravodaji Nížkovic a vlastních webových stránek. Pozitivem z pohledu vedení školy je i fungující školská rada, poprvé zřízená v roce 2006.

Důležitou z pohledu pracovníků školy je aktivní spolupráce se sociálními partnery – zejména se zřizovatelem školy - [obcí Nížkovice](http://www.nizkovice.cz/) ^(xxviii), [Domovem pro postižené děti LILA v Otnicích](http://www.lila.cz/info.html) ^(xxix), [Mateřským centrem Ententyky, o.s. v Heršpicích](http://www.mcententyky.cz) ^(xxx) a partnerskou [Málotřídní ZŠ a MŠ Ivančice-Řeznovice](http://www.zsreznovice.org/) ^(xxxi).

2 Realizace autoevaluace školy:

Škola je příkladem modelu postupné implementace evaluačních aktivit do činnosti školy pod vedením výrazné osobnosti, která byla nositelem změn ve stagnujícím prostředí. Do nástupu ředitelky školy do funkce (2007) nebyly autoevaluační procesy ve škole cíleně realizovány (ve škole do této doby neexistuje např. žádná uložená zpráva z vnitřní evaluace školy), pracovníci školy se v této oblasti podle slov ředitelky školy i pedagogů neorientovali (do té doby nikdo z pedagogů školy neabsolvoval žádné vzdělávání zaměřené na autoevaluaci, původní vedení školy potřebu DVPP pro tuto oblast neřešilo). To se mj. odrazilo i na úrovni zpracovaného ŠVP, který v prvotní variantě nevycházel z analýzy skutečných potřeb školy. Poučenou nositelkou jak informací o autoevaluaci, tak snah o realizaci autoevaluačních procesů školy (a koordinátorkou zásadního přepracování ŠVP) se stala zcela logicky pro své spolupracovníky nová ředitelka školy (xxxii), která se s danou problematikou cíleně seznamuje i v rámci DVPP (xxxiii), ve velké míře využívá i osobních zkušeností z bývalé školy, kde působila. Ředitelka školy proto na sebe logicky přebrala odpovědnost za realizaci jednotlivých evaluačních aktivit – vystupuje v roli koordinátora. Přestože byly pro ostatní spolupracovníky autoevaluační činnosti nezažitou oblastí (a do jisté míry stále zůstávají), jsou v maximálně možné míře zapojováni především do procesu provádění/sběru (zejména anketní formou, realizovaná sebehodnocení např. v portfoliu učitele, výstupy z hodnocení žáků na výuce) a vyhodnocování informací (jako vysoce účelná se ukázala forma výjezdových zasedání spojená s metodou brainstormingu). Všichni zúčastnění jsou na společných poradách seznamováni s tím, jaká je jejich role, s kým a jak budou spolupracovat, jaké mají úkoly, vč. termínů jejich plnění (což dokumentují zápisy z porad, rozhovory s pedagogy). Následně se podílejí na připomínkování výsledné autoevaluační zprávy – např. v podobě vlastního hodnocení školy. Vedení školy tedy věnuje cílenou pozornost motivační práci s pedagogy v oblasti autoevaluace (xxxiv), snaže dosáhnout stavu porozumění smysluplnosti autoevaluačních procesů ze strany pracovníků školy pro zlepšování vlastní práce i výkonů školy jako celku, vč. souhlasu pedagogů, tj. dobrovolné ochoty spolupracovat (xxxv). Úspěšným krokem v tomto směru byla v r. 2010 zahájená realizace programu Peer Review, která pokračuje i v roce 2011.

Plán vlastního hodnocení školy je přehledně strukturován v rámci ŠVP, vč. frekvence realizace jednotlivých evaluačních aktivit v rámci předpokládaného evaluačního období. Vzhledem ke způsobu provádění autoevaluace před rokem 2007 vedení školy zatím nemůže a neprovádí porovnávání výsledků v časové řadě za autoevaluační cykly. Dochází však k porovnávání výsledků dílčích analýz prováděných v kratších časových rozpětích (např. mění se úroveň výsledků vzdělávání u odcházejících žáků 5. ročníku, změny ve stylu vyučování na základě porovnání jednotlivých hospitací u příslušného pedagoga aj.).

2.1 Autoevaluační cíle, kritéria a indikátory

Škola má formulované cíle rozvoje školy (xxxvi) pro zvolené autoevaluační období – ty jsou zahrnuty v především v Dlouhodobém plánu školy a vycházejí jak z koncepce školy, tak ŠVP školy (xxxvii). Škole se podařilo jeden ze základních rozvojových cílů naplnit právě ve školním roce 2010/2011 – základní snahou bylo v souladu se ŠVP naplnění komplexní vzdělávací nabídky pro první stupeň základní školy otevřením 5. ročníku. Při bližším zkoumání jednotlivých písemných podkladů zjistíme, že cíle jsou dostatečně specifikovány, jsou srozumitelné a konkrétní, lze měřit jejich dosažení. Na druhé straně ne vždy jednoznačně vyplývá z příslušných dokumentů horizont jejich plnění. Cíle jsou pro školu reálné, nejsou však v analyzovaných dokumentech rozděleny z hlediska priorit. Jak uvedla v rozhovoru ředitelka školy, jsou případné priority stanovovány především při určení oblastí autoevaluace (xxxviii). Autoevaluační cíle jsou rovněž zpracovány v ŠVP školy – části VIII. Evaluace, která je všem dostupná. Jak vyplývá ze zápisů z porad, je vhodnost a formulace autoevaluačních cílů rozebírána i na poradách pedagogů školy.

Autoevaluační kritéria (xxxix) jsou exaktně formulována ve strukturovaném přehledu evaluačních aktivit školy v rámci ŠVP a vycházejí z poslání i vize školy formulovaných jak v ŠVP, tak koncepci školy. Skladba daných kritérií pokrývá všechny oblasti stanovené vyhláškou o vlastním hodnocení školy, oblasti a kritéria má škola provázána s časovými horizonty a frekvencí ověřování, metodami a nástroji jejich ověření, cílovými skupinami. Na druhé straně škola zatím nemá komplexněji rozpracovány ukazatele – indikátory evaluace (nejsou obsaženy v dostupné dokumentaci školy, potvrdila to při rozhovoru i paní ředitelka), proto je v současné době pro školu problematické měření míry dosažení stanovených autoevaluačních kritérií. Jak vyplynulo z rozhovorů s pracovníky školy, tuto situaci si vedení školy i pedagogové školy uvědomují. Proto v prosinci 2010 učinila škola na základě absolvovaného programu Peer Review kroky k týmové tvorbě autoevaluačních kritérií a indikátorů v první oblasti – hodnocení aktuálního postoje a výkonu žáků v jednotlivých předmětech. Cílem bylo jejich vytvoření na základě podnětů z Peer programu a naučit se s nimi pracovat. Náplň Peer programu byla tímto směrem záměrně volena i proto, že si ředitelka školy uvědomovala nejednotnost přístupu k hodnocení žáků jak v jednotlivých předmětech, tak i u jednotlivých pedagogů.

2.2 Autoevaluační nástroje školy

Škola má ve ŠVP jasně definovány prioritní autoevaluační nástroje, které hodlá používat:

- jde především o využití SWOT analýzy jako komplexní strategické analýzy vhodné pro definování palčivých problémů školy a konkurenční výhody. Mezi dílčími analýzami je preferována analýza zájmových

- skupin, analýza zdrojů, portfoliová analýza aktivit školy. V omezené podobě je prováděna analýza hlavních konkurentů – okolních škol,
- z hlediska konkrétních metod sběru informací škola využívá dotazníková šetření (např. rodičovský i učitelský dotazník na začátku školního roku ke zjištění možných očekávání a následné srovnání s hodnocením těchto očekávání, dotazník ke zjišťování klimatu školy), pozorování v podobě hospitací a vzájemných hospitací, stínování spojené s pozorováním při asistenční pomoci ve výuce kolegů, při účasti více vyučujících v projektech školy (jeden vede danou aktivitu a ostatní pozorují její vedení), finanční audit ze strany zřizovatele – obce, obsahovou analýzu dokumentů a vedených portfolií žáků i pedagogů.

Využívaných nástrojů není příliš mnoho, na druhé straně je jejich využití účelné a ekonomicky efektivní, nástroje mají dostatečnou vypovídací hodnotu. Získané podklady jsou reálně využívány jak pro tvorbu strategických dokumentů školy, tak pro každodenní řízení školy, což ukazuje analýza zápisů z porad zaměstnanců, pedagogických rad.

Výrazným kladem je, že evaluační činnosti – jak vyplývá z dokumentace školy (zápisy z porad, podklady pro autoevaluaci, zápisy z projednání autoevaluačních výstupů) – jsou realizovány průběžně. Škola nepokládá autoevaluaci za formální proces, jehož výstup má zpracovat až ke konci evaluačního období. Realizaci autoevaluačních aktivit věnuje pozornost v průběhu celého autoevaluačního cyklu, s aktuálními dílčími výstupy jsou seznamováni všichni relevantní pracovníci školy. [Výstupy z jednotlivých etap a použití nástrojů autoevaluace jsou zakládány](#) (vč. vyplněných dotazníků, záznamových archů apod.) tak, aby byly kdykoli snadno dohledatelné ^(xⁱ). Výsledná zjištění je tak možné snadno doložit. Cyklus autoevaluace je realizován v souladu s vyhláškou pro provádění vlastního hodnocení školy.

Jednou z důležitých metod jsou realizovaná anonymní dotazníková šetření – ta podle vedení školy umožňují v dostatečné míře otevřené vyjádření vlastních názorů respondentů díky otevřeným otázkám i otázkám zjišťujícím důvody či způsoby realizace posuzované činnosti, aktivity školy. Škole se daří zajistit více než 50% návratnost rodičovských dotazníků (přičemž jsou zastoupeni rodiče žáků všech ročníků) a 100% návratnost při dotazování pedagogů.

Šetření jsou zaměřována do následujících oblastí:

- oblast klimatu školy ^(x^{li}) – výzkum byl prováděn paralelně na podobné spolupracující málotřídní škole ZŠ a MŠ Ivančice-Řeznovice. Výstupy umožnily benchmarkingové srovnání a tedy následné formulování cílů,
- očekávání rodičů od školy a od daného školního roku, [pohled rodičů na systém hodnocení žáků](#) ^(x^{liii}), [očekávání pedagogů](#) ^(x^{liiii}) od sebe, od ostatních a od daného školního roku. Obojí bylo realizováno lístečkovou metodou v rámci workshopů s následným společným vytvářením přehledu, ke kterému se všichni mohli vyjádřit ^(x^{liiv}). Výstupy vždy slouží následně k reflexi na konci školního roku.

Tento způsob získávání informací je v případě pedagogů často spojen s následným využitím brainstormingu k prodiskutování a nalezení cest řešení.

Rovněž systém hodnocení pedagogů je součástí autoevaluačních procesů:

- kritéria uplatňovaná při hodnocení pedagogů jsou používána i při vlastním hodnocení školy pro oblast pedagogické práce,
- při zahájení každého školního roku je vždy zpracován Plán hospitační činnosti – podkladem pro zpracování je situační analýza v oblasti pedagogického personálu (jde např. o zohlednění nástupu nové učitelky s krátkou praxí v málotřídní škole) a vyhodnocení hospitační činnosti za uplynulé období. Plán následně obsahuje určení slabých míst a **stanovení následných hospitačních záměrů a priorit. (xlv)** – konkrétní četnost i náplň je upravována podle reálné situace (plán není chápán jako dogma a formální dokument), realizace hospitací vychází jak z potřeb kontrolní činnosti ředitelky školy, tak potřeb pedagogů (potřeby zjistit názor kolegů na řešení výukového či výchovného problému v dané skupině žáků). Z těchto důvodů nemá smysl uvádět konkrétní četnost či oblasti zaměření hospitační činnosti,
- učitelé učí napříč ročníky a předměty a díky tomu ředitelka školy zná a hodnotí výsledky jejich práce,
- škola má pro hospitační činnost vedení školy vypracovaný standardizovaný vyhodnocovací formulář, který představuje **kritéria hodnocení/vodítko pro hospitujícího (xlvi)** a na druhé straně umožňuje zaznamenat i další dodatečné informace důležité z pohledu hospitujícího i hospitovaného (v rámci pohospitačního rozhovoru). Současně je využíván jako podklad **záznamový pozorovací arch (xlvii)**,
- výrazně pozitivním v hospitační činnosti ředitelky školy je nejen konstatování problematických oblastí v pozorované vyučovací jednotce, ale zejména **využívání motivačního prvku zdůrazňujícího pozitiva v pedagogické práci hospitovaných (xlviii)** a **provádění následných pohospitačních rozhovorů** (opět se standardně nastavenými otázkami, na které se mohou obě strany předem připravit **(xlix)**),
- škola od roku 2008 podporuje využívání vzájemných/kolegiálních hospitací. Realizace je však omezena počtem pedagogů v málotřídní škole a následně jejich časovou vytížeností. Jako příležitost pro vzájemnou hospitaci je využívána asistenční práce pedagogů při výuce svých kolegů. Pro záznamy z těchto vzájemných hospitací je využíván **evaluační vzor/záznam o vzájemné hospitaci (l)**, který však nemůže sloužit jako pozorovací arch. S výjimkou ředitelky školy a jedné z vyučujících **nejsoú záznamy ze vzájemné hospitace příliš konkrétní (ll)** – vyučující se s tímto nástrojem učí pracovat.

Součástí kontrolních procesů je i **podpora účasti rodičů na hospitační činnosti**, jak ukazuje dokumentace školy **(lii)** a potvrzují rozhovory s pedagogy školy.

Zapojení do programu **Peer Review (liii)** je v nízkovické škole příkladem využití externího benchmarkingu pro analýzu procesů školy. Škola se

zapojila do daného projektu na základě oslovení/podnětu ze strany partnerské málotřídní školy ZŠ a MŠ Ivančice-Řeznovice (<http://www.zsreznovice.org/>). Cílem je vzájemné posouzení vybrané oblasti a možná inspirace dobrou praxí projektového partnera ^(liv):

- evaluace v ZŠ a MŠ Nížkovice byla zaměřena na problematiku způsobů a efektivity hodnocení žáků základní školy, přičemž s Peers byla dohodnuta sledovaná kritéria ^(lv). Z přípravy vyplynuly otázky, na které byly hledány odpovědi při návštěvě pozorovatelů z partnerské školy ^(lvi),
- pedagogové z hodnotitelské školy byli přítomni aktivitám školy (s důrazem na hospitace ve výuce spojené s pozorováním, využití grafického škálování při diskusích se žáky, rozhovory s učitelkami i žáky, analýzu dokumentů) a hodnotili je ve vymezené oblasti dle připraveného dvoudenního harmonogramu ^(lvii),
- přítomen byl supervizor/facilitátor projektu sledující průběh realizace daného programu a garantka aktivity Sítě spolupracujících škol projektu Cesta ke kvalitě,
- místo původních dvou se nakonec celého projektu zúčastnily všechny učitelky školy,
- v rámci tandemů byly učitelkami a Peers probírány výsledky hospitací, pozorování, analýz dokumentů pro dohodnuté oblasti (prvotní zpětná vazba) – průběh rozhovorů byl předem ošetřen ředitelkou školy tak, aby výstup byl pro ně motivační ^(lviii), součástí bylo identifikování pozitiv a naznačení cest ke zlepšení,
- evaluační zpráva byla partnerskou školou před jejím definitivním dopracováním předána k připomínkování, na kterém se podíleli všichni pedagogové školy,
- s výstupy byli v rámci komunitního kruhu při hovorových hodinách seznámeni rodiče s důrazem na oblasti, ve kterých je důležitá spolupráce školy s rodiči,
- výstupy stimulovaly pracovníky školy k zahájení procesu tvorby autoevaluačních indikátorů právě v oblasti hodnocení žáků – pozitivem bylo poznání, že pro pedagogy je zvládnutí autoevaluačních procesů přínosné a nutné.

Projektem tak bylo dosaženo základního stanoveného cíle – získání zpětné vazby od kolegů ze školy stejného typu a získání analytických materiálů, což představovalo:

- impulz ke zlepšení práce pedagogů, kdy vyučující nížkovické školy reálně viděli smysluplnost autoevaluačních činností, jejich přínosnost pro vlastní odborný růst,
- jeden z podkladů pro vlastní hodnocení školy.

V rámci vnitřní kontroly i vlastní autoevaluace si pedagogičtí pracovníci ZŠ (ředitelku školy nevyjímaje) vedou učitelské portfolio ^(lix). Jeho vedení škola zavedla v roce 2009 – inspiraci přenesla do školy ředitelka školy, kterou získala v rámci DVPP na UP Olomouc ^(lx). Ředitelce školy se vcelku daří prosazovat práci pedagogů s portfoliem, byť jde o dlouhodobý proces – výrazným pozitivem je přístup samotné ředitelky školy k této činnosti

(motivace osobním příkladem). Zpracovávání portfolia je průběžně ředitelkou školy kontrolováno.

Důležitým nástrojem komplexního charakteru je využívání strategických analýz. Při zkoumání úrovně používání SWOT analýzy nízkovickou školou je možné vyjít ze srovnání úrovně SWOT analýzy v roce 2007 a v roce 2009. Je vidět kvalitativní posun v úrovni provedených analýz v roce 2009 jak co do strukturovanosti, rozsahu analýzy, tak i její podrobnosti. Analýza z roku 2007 představuje nestrukturovaný výčet jednotlivých složek SWOT analýzy bez dalšího zhodnocení míry vlivu a významu jednotlivých sledovaných položek (faktorů), a to bez použití možného grafického přístupu. Navíc místy dochází k nesprávnému zařazení vnitřních faktorů z oblasti slabých a silných stránek do vnějších vlivů a naopak. Naopak **SWOT analýza provedená v roce 2009** má jasnou strukturu ^{([lx](#))}. Analýza obsahuje konkrétní **formulace hodnotící jak silné a slabé stránky školy, tak možné příležitosti a hrozby** ^{([lxii](#))}, v dokumentech školy jsou definovány hlavní a podpůrné činnosti školy (vč. činností zajišťovaných formou outsourcingu – předávání podpůrných činností na externí dodavatele, pokud je zajistí lépe a efektivněji než škola) a strategická partnerství školy. Spíše okrajově je při hodnocení školy používáno rozdělení poskytovaných doplňkových služeb v matici BCG (portfoliová metoda umožňující posouzení pozice na trhu u jednotlivých vzdělávacích produktů nabízených školou).

Shrnujícím podkladem pro tvorbu vlastního hodnocení školy je i materiál definující poslání školy. Ten mj. obsahuje analýzy v následující struktuře:

- stručná slovní charakteristika školy,
- rozdělení poskytovaných doplňkových služeb v **matici BCG** ^{([lxiii](#))},
- SWOT analýza školy v podobě výčtu silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb (bez použití možného grafického přístupu, hodnocení míry jejich vlivu na školu),
- znázornění organizačního schématu školy k upřesnění průběhu řídicích vazeb,
- definování hlavních a podpůrných činností školy (vč. činností zajišťovaných formou outsourcingu),
- definování strategických partnerství školy,
- definování motivačních faktorů prostřednictvím triády potřeb existenčních, vztahových a růstových (podle ERG Theory Clayтона Alderfera),
- popis systému kontroly (pravidelné, průběžné, nepravidelné a externí) a výčet norem k zajištění vnitřní kontrolní činnosti,
- charakteristika dominujícího stylu vedení a řízení (charakteristika je provedena za pomoci teorie situačního vedení P. Herseye a K. Blancharda).

2.3 Autoevaluační zpráva

Vzhledem ke stávající úrovni zaměstnanců v oblasti autoevaluačních procesů jsou vstupní formulace autoevaluační zprávy zpracovávány

ředitelkou školy. Ty jsou následně společně posouzeny na výjezdovém zasedání pedagogů – nejčastější užívanou metodou pro posouzení je skupinový brainstorming. Se zjišťovanými výsledky autoevaluace jsou relevantní skupiny – zejm. rodiče a pedagogové – pravidelně seznamováni v rámci porad nebo třídních schůzek. Příkladem je třídní schůzka s rodiči v prosinci 2010, kde byli rodiče seznámeni s výsledky programu Peer Review. Vedení školy klade důraz na korektnost prezentace, tj. jsou prezentována jak pozitivní, tak negativní zjištění, protože obojí představuje podnět pro **další společně zlepšování kvality (lxiv)**. Struktura a cíle vlastního hodnocení jsou projednány v souladu s legislativou do konce září školního roku, v němž bylo vlastní hodnocení školy prováděno v rámci pedagogické rady, což je zaznamenáno v **zápisu z porady (lxv)**.

Aktuální vlastní hodnocení školy bylo zpracováno v roce 2010 s následující strukturou, jejíž uvedení pokládáme za důležité vzhledem k připravovanému rozvolnění pravidel pro jeho vytváření v novém školském zákoně:

1.1 *Příprava hodnocení* (stručný harmonogram průběhu hodnocení)

1.2 ***Sběr a třídění dat (definování zdrojů informací) (lxvi)***

2 *Podmínky ke vzdělávání*

2.1 *Údaje o pracovnících školy* (statistický přehled skladby pracovníků školy, vč. hlediska kvalifikovanosti a aprobovanosti)

2.2 *Organizační schéma* (včetně slovní charakteristiky – nejde tedy jen o použití grafického schématu)

2.3 *Velikost a vhodnost prostor školy vzhledem k počtu žáků, technický stav budovy* (jde o výčet posuzovaného vč. rámcového zhodnocení vhodnosti pro práci s dětmi)

2.4 *Sportovní zařízení* (charakteristika je provázána na jednotlivé druhy sportovních aktivit, které škola realizuje – dochází proto k uvedení i externích zařízení)

2.5 *Vybavení žáků učebnicemi a pomůckami vzhledem k potřebám výuky* (výčet je zaměřen vedle učebnic i na výčet průběžně doplňovaných didaktických pomůcek vč. výukového software firmy Terasoft a žakovské knihovny)

2.6 *Vybavení ICT*

3 *Základní údaje o hospodaření školy* (zahrnuje jak výčet zdrojů finančních prostředků školy, tak jejich konkrétní finanční zhodnocení, vč. nákladů a výnosů školy; součástí je i **vytipování možných fundraisingových zdrojů (lxvii)**, které škola zatím příliš nevyužívá)

4 *Demografické podmínky* (jde zejména o posouzení ve vazbě na poměr žáků dojíždějících a místních – v této souvislosti paní ředitelka čerpá údaje i od svého zřizovatele – obce)

4.1 *Legislativa* (jako klíčový je školou viděn vliv školského zákona a legislativní úprava ochrany osobních údajů)

4.2 *Konkurenční prostředí školy* (výčet a stručná charakteristika školských subjektů v okolních obcích jak z hlediska hlavní vzdělávací aktivity, tak mimoškolních činností; zdůraznění konkurenční výhody sledované školy)

v podobě otevření 5. ročníku na rozdíl od okolních málotřídních škol;
 definování zákazníků školy (^{lxxviii})

4.3 *Propagace školy* (výčet a zhodnocení významu pro školu jednotlivých propagačních aktivit)

5 *Průběh vzdělávání* (tato část je analyzována stručně především formou základních výčtů)

5.1 *Klasifikace v ZŠ*

5.2 *Školní vzdělávací program*

5.3 *Organizační formy výuky na naší škole* (^{lxxix})

5.4 *Metody výuky* (^{lxxx})

5.5 *Kroužky*

5.6 *Prevence sociálně-patologických jevů* (je zdůrazněn podíl dětí na tvorbě pravidel, což zvyšuje jejich ochotu takto vytvořená pravidla dodržovat)

5.7 *Péče o žáky se specifickými vývojovými poruchami učení a chování* (zdůrazněno je DVPP v dané oblasti, význam spolupráce s PPP Vyškov za využití osobních náhledů profesionálního psychologa ve výuce, pozitivně je hodnocena *spolupráce s rodiči* (^{lxxxi}))

5.8 *Kontrolní a hospitační činnost*

6 *Stravování žáků*

7 *Podpora školy žákům, spolupráce s rodiči, vliv vzájemných vztahů školy, rodičů a dalších osob na vzdělávání* (zahrnuje výčet aktivit, které škola v dané oblasti realizuje; shrnutí výsledků anonymního *dotazníkového šetření mezi pracovníky školy zaměřeného na zlepšení života školy* (^{lxxii}) - za výrazný klad je vedením školy pokládána 100 % návratnost dotazníků. Za zmínku stojí i ve zprávě uvedený způsob zhodnocení zjištěných dat: „Závěry a výsledky jsme probrali společně u kulatého stolu a posunuli se ke konkrétním problémům v rámci školy. Některé náznaky těchto problémů byly znatelné dříve, ale nyní nabyly konkrétních rozměrů.“; podobně jsou shrnuty i výsledky anonymního dotazníkového šetření mezi pracovníky školy zaměřeného na klima školy)

8 *Výsledky vzdělávání žáků* (je uveden výčet aktivit žáků při průběžném *sebehodnocení své práce* (^{lxxiii}), *způsoby hodnocení práce žáků učiteli* (^{lxxiv}) a výčet východisek pro hodnocení chování žáků, statistické srovnání prospěchu žáků za poslední dva školní roky)

9 *Řízení školy, kvalita personální práce, kvalita dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků*

9.1 *Organizace školy – organizační struktura školy a Organizační řád, kontrolní a hospitační činnost* (zdůrazněna především pozornost nově přichozím pracovníkům)

9.2 *Delegování pravomocí a povinností* (zpráva nehodnotí jejich úroveň, ale konstatuje pravidlo pro zastupování ředitelky školy, identifikuje preventistku školy)

9.3 *Správa a přenos dat a informací*

9.4 *Systém hodnocení úrovně pedagogické práce učitelů* (jsou definovány *oblasti sledované u pedagogů ředitelkou školy* (^{lxxv}), jako pozitivum je hodnocena premiéra hodnocení pracovníků formou pohovoru v roce 2010, jsou definovány důležité charakteristické rysy pedagogického sboru školy)

9.5 *Další vzdělávání pedagogických pracovníků* (forma výčtu vzdělávacích aktivit v rámci DVPP se zdůrazněním zapojení všech pedagogických pracovníků)

9.6 *Personalistika* (je definována prioritou personálního řízení školy: „plánované a pravidelné vzdělávání pedagogických pracovníků“, „jejich oceňování a to nejen finanční“)

10 *Úroveň výsledků práce školy, zejména vzhledem k podmínkám vzdělávání a ekonomickým zdrojům*

10.1 *Kontrolní systém* (pro posílení účinnosti vnitřního systému kontroly zaveden požadavek „vést si vlastní portfolio, písemné přípravy se stanoveným cílem pro pedagogickou práci s dětmi a zpětnou vazbou, zda se cíle dosáhlo nebo ne a proč, stanovení si kompetencí učitele a průběžného sebehodnocení“)

10.2 *Koncepční záměry školy* (je zdůrazněna vazba stanovených záměrů s posláním a koncepcí školy, záměry jsou definovány jasně a konkrétně) ^(lxxvi).

Shrneme-li výše uvedené poznatky a podněty, představuje proces autoevaluace v nízkovické základní škole ve svých jednotlivých fázích **zavádění práce s autoevaluačními aktivitami krok za krokem, kdy jsou učitelé postupně „přitahováni“ k této oblasti činností školy poznáním její přínosnosti pro zkvalitňování vlastní práce** ^(lxxvii). V současné době škola disponuje výstupy společné práce při tvorbě kritérií a indikátorů pro hodnocení žáků. V rámci metaevaluace škola provádí při společných diskuzích na výjezdu nebo na pracovních poradách hodnocení průběhu evaluačních procesů, hodnocení správné volby evaluačních cílů, oblastí a používaných evaluačních metod. Jde tedy o vedení přímého dialogu, vzhledem k malému počtu pracovníků není nutné využívat dotazníková šetření v rámci metaevaluace. Pod vedením ředitelky se těchto činností účastní všichni pedagogové školy. Jako podklad pro metaevaluaci škole slouží i poznatky získané z Peers programu – doporučení hodnotitelské školy. Metaevaluace je v přiměřené rovině prováděna i v rámci sebehodnocení žáků – jde o následné hodnocení již realizovaného sebehodnocení žáka v informační knížce, kdy je se staršími žáky následně prodiskutována správnost zvolených úkolů a prostředků ke zlepšení.

3 Realizace příkladu dobré praxe – oblast hodnocení a sebehodnocení žáků („Naše zkušenosti – inspirace pro Vaši práci“):

3.1 Hovorové hodiny

Škola realizuje hovorové hodiny se žáky a rodiči a měsíční sebehodnocení žáků. Jde o pravidelně probíhající aktivitu v rámci termínově pevně stanovených konzultačních hodin – probíhají obvykle s dvouměsíční frekvencí. Smyslem je setkání ředitelky školy a vyučujících

s rodiči a žáky zaměřené na společné provedení hodnocení a sebehodnocení výsledků vzdělávání dětí a stanovení cílů – úkolů na další měsíc:

- podklady a plán pro hovorové hodiny připravují třídní učitelé na základě podkladů od učitelů jednotlivých předmětů,
- v úvodu hovorových hodin probíhá dle potřeby komunitní kruh učitelek a ředitelky školy s rodiči,
- následně probíhají individuální setkání rodiče, žáka a pedagoga – účast dítěte je vždy podmínkou, pokud není např. nemocné,
- rozhovor je učitelem směřován jako dialog se žákem i rodiči, kdy všechny tři strany mají možnost vyjádřit se ke sdělovanému (^{lxxviii}),
- veškeré závěry jsou spojeny s provedením společného zápisu v [Hodnocení žáka – osobním listu](#) (^{lxxix}), na jehož formulaci mají vliv žáci, rodiče i příslušná učitelka,
- podklady z hovorových hodin jsou archivovány.

Související aktivitou je rovněž pravidelné provádění pravidelných týdenních a následně i měsíčních sebehodnocení žáků. Společné týdenní hodnocení je prováděno vždy před zápisem nového týdenního plánu dětí. Měsíční sebehodnocení žáci 1. – 2. třídy provádějí na základě společného rozhovoru s učitelkou. Starší děti jsou vedeny k samostatné sebereflexi a zápisu vyplývajících cílů v [Informační knížce žáka \(část Moje cesta ke vzdělání\)](#) (^{lxxx}), jejíž skladba byla převzata jako příklad dobré praxe ze ZŠ a MŠ Ivančice-Rezovice. S tímto sebehodnocením jsou seznámeni učitelé i rodiče.

3.2 Metody zjišťování výsledků vzdělávání a hodnocení žáků

Důležitou zpětnou vazbu při hodnocení žáků představuje zapojení do různých srovnávacích testů – škola se proto aktivně zapojila do celostátního testování žáků 3. ročníků základních škol [STONOŽKA 2010/2011](#) (^{lxxx}). Žáci měli k dispozici testy z českého jazyka, matematiky, anglického jazyka, klíčových kompetencí a vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. V každém testu bylo 18 úloh. Časový limit na splnění byl 25 minut. [Nízkovická škola se do této formy testování zapojila v roce 2011 poprvé](#) (^{lxxxii}).

Ve škole jsou využívány závěrečné práce, které jsou připravovány z českého jazyka, angličtiny a matematiky a dle uvážení vyučujících i z prvouky, vlastivědy a přírodovědy. Rozsah učiva žáci předem znají. Práce absolvují žáci 2. - 5. ročníku, přičemž druháci samozřejmě nepíší závěrečnou práci z anglického jazyka. Tyto závěrečné práce jsou klasifikovány a stávají se součástí celkového hodnocení žáků. Současně děti mohou vidět svůj pokrok, který za školní rok učinily. Na začátku nastupujícího školního roku pak žáci píší stejné práce (v podobě zahajovacích prací) pro porovnání s úrovní na konci roku. Zahajovací práce nejsou klasifikovány, slouží pouze jako vstupní orientace pro učitele i děti samotné. V případě učitelů jde o podklad pro plánování výuky v novém školním roce. Děti tak mohou srovnávat stupeň uchování svých znalostí přes letní prázdniny. Zahajovací

i závěrečné práce jsou založeny u vyučujících, rodiče i žáci mají právo do nich nahlížet.

Škola využívá metodu pojmenovanou Malá maturita – tu jako svou první velkou školní zkoušku skládají žáci 5. ročníku. V nízkovické škole se první „maturita“ konala ve školním roce 2009/2010. Pátáci se pod vedením učitelek připravují a následně absolvují malou maturitu ze tří předmětů (český jazyk, anglický jazyk, vlastivěda a přírodověda), která je formálně organizována jako ústní středoškolské maturity. Nízkovická maturita ^(lxxxiii) je zaměřena na prezentaci dětí před svými učiteli, rodiči a spolužáky (zkouška je veřejná a spolužáci i rodiče využívají možnosti se na výkony dětí přijít podívat), děti si mohou ověřit a veřejně prokázat své znalosti (výsledek však není součástí řádné klasifikace), se kterými budou odcházet na 2. stupeň jiné ZŠ. Ověřují si, zda splňují všechny dovednosti a kompetence žáka na konci I. stupně základního vzdělání. Cennou životní zkušeností je pro „maturující“ děti prožívání nervozity a napětí týden, den, hodinu před zkouškou a při samotném zkoušení. A pak zcela zasloužený pocit úlevy po poslední otázce nebo po vyřčení výsledků ^(lxxxiv). Pro učitele je tato aktivita reflexí toho, zda jsou děti z venkovské málotřídní školy na konci páté třídy dobře připraveny na přechod do vyššího ročníku v jiné škole.

Na základě lístečků ostatních dětí (spolužáků z ročníku/třídy i žáků napříč třídami a ročníky) připraví učitel dopis na rozloučenou pro každého žáka 5. ročníku – jde o jakési shrnující výstupní hodnocení žáka v oblasti jeho sociálních kompetencí. Úkolem dětí-spolužáků je napsat jednu pozitivní vlastnost, kterou na svém odcházejícím spolužákovi oceňují – **ty jsou pak následně zapracované do zmíněného dopisu** ^(lxxxv). Jde o důležitou zpětnou vazbu pro děti. Děti se navíc učí hodnotit druhé, umět je ocenit.

Podporovanou formou je portfolio žáka, které představuje ucelený souhrn přehledu činnosti žáka v daném školním roce zakládáný ve složkách. Ten je žákovi a vyučujícím kdykoli k dispozici a je pravidelně předkládán k nahlédnutí i rodičům žáka v rámci hovorových hodin. Umožňuje především žákovi a jeho rodičům sledovat jeho pokrok v rámci procesu učení. Představuje proto důležitý prvek vnitřní kontroly i autoevaluace žáků. Portfolia žáků škola vede od roku 2007. Žákovské portfolio zahrnuje veškeré pracovní listy či testy vytvořené žákem, příp. opravené pedagogem za daný školní rok (září – červen) – u mladších žáků je udržováno chronologické řazení vkládaných materiálů, u starších uspořádání po jednotlivých vyučovaných předmětech. Jeho obsah je volně přístupný pedagogům, příslušnému žákovi a jeho rodičům, žák má právo na dohodnutou dobu portfolio odnést domů. Odezva u rodičů je školou sledována v **dotazníkových šetřeních** ^(lxxxvi). Žáci 1. a 2. ročníku mají ve složce portfolio zahrnuté i vytvořené materiály v rámci projektu **Objevujeme svět – Kniha objevů** ^(lxxxvii). O své poznatky se pak každý měsíc děti dělí se svými spolužáky při komunitním kruhu – učí se nejen prezentovat poznání před ostatními, vyslechnout a přijmout názor ostatních, ale také vyjádřit svůj názor na podněty svých spolužáků při jejich objevitelské „cestě“.

Důležitým prvkem při hodnocení žáků v rámci klasifikačních porad je vysoká konkrétnost prováděných soudů a následných zápisů o hodnocení žáků, jasné definování kladů a nedostatků v práci jednotlivých tříd a žáků,

kteřé se neomezuje jen na strohou statistiku průměrů a známek. Zápisy tak nejsou formálním zápisem statistických položek, ale představují živý dokument, vypovídající o skutečných dětech (lxxxviii).

Za zmínku stojí široký rozsah řady dalších používaných metod hodnocení a sebehodnocení-sebereflexe žáků ve výuce:

- metoda zrcadlo – podstatou je sebereflexe vlastní činnosti žákem na základě hledání odpovědí na položené/předložené otázky nebo formou volného psaní na zadané téma (co mě nejvíce zaujalo, co si odnáším ...). Příkladem aplikace je projekt Čteme dětem, čtete s námi, realizovaný nízkovickou školou (lxxxix),
- vedení dětí k reflexi při skupinové a individuální práci návodnými poznámkami, dotazy směřujícími k sebehodnocení z hlediska výsledků práce, stylu a tempa práce, chování ve skupině... (xc),
- v rámci podpory sebereflexe žáků učitelky využívají metody kritického myšlení např. formou volného psaní, kdy děti následně prezentují napsané a spolužáci hodnotí jejich projev, zajímavost, či přesnost/správnost prezentovaného. Stejná metoda je využívána pro reflexi hodiny („co mě zaujalo, oslovilo, co si odnáším, jak jsem pracoval/a, co se mi podařilo“). Podobně jsou využívány myšlenkové mapy,
- učitelky při hodnocení práce dětí využívají např. v českém a anglickém jazyce, matematice a dalších předmětech vedle známky také procentní vyjádření dosažených výsledků. Hodnocení je pro jednotlivé výkony standardizováno, vychází z dokumentů školy (ŠVP, školní řád) a děti jsou s ním seznámeny (xci). Současně jsou využívány vizualizační metody hodnocení dětí např. v podobě grafu nebo teploměru, do kterých jsou dosažená procenta či počet chyb převáděny. Svůj posun v grafu či výsledek do teploměru barevně zakreslují samotné děti (xcii), grafy jsou jim k dispozici, jsou využívány i při hovorových hodinách.

3.3 Tvorba pravidel pro hodnocení a sebehodnocení žáků

Pravidla pro hodnocení a sebehodnocení jsou zveřejněna jak ve školním ŠVP, tak ve školním řádu. Mezi nimi můžeme z pokladů školy uvést např. následující:

- „Při hodnocení žáka klasifikací jsou výsledky vzdělávání žáka ve škole a na akcích pořádaných školou hodnoceny tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména vzhledem k očekávaným výstupům formulovaným v učebních osnovách jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, k jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům a k věku žáka. Klasifikace zahrnuje ohodnocení píle a jeho přístupu ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon.“

- „Ohodnocení výkonu žáka klasifikačním stupněm posuzuje učitel výsledky práce přiměřeně náročně.“
- „Pro určování stupně prospěchu v jednotlivých předmětech na konci klasifikačního období se hodnotí učební výsledky, jichž žák dosáhl za celé klasifikační období. Při celkové klasifikaci přihlíží učitel k věkovým zvláštěm žáků i k tomu, že žák mohl v průběhu klasifikačního období zakolísat v učebních výkonech pro určitou indispozici. Přihlíží se i ke snaživosti a pečlivosti žáka, k jeho individuálním schopnostem a zájmům. Stupeň prospěchu se neurčuje jen na základě průměru a klasifikace za příslušné období.“
- „Ředitel školy je povinen působit na sjednocování klasifikačních měřítek všech učitelů.“ Dokladem jsou nově zpracována kritéria a indikátory hodnocení výkonu a postoje žáků pro jednotlivé vyučovací předměty (xciii) tak, aby byl respektován RVP a vytvořený ŠVP.
- „Zákonní zástupci žáka jsou o prospěchu žáka informováni třídním učitelem a učiteli jednotlivých předmětů: - průběžně prostřednictvím informační knížky, - na hovorových hodinách, - před koncem každého čtvrtletí (klasifikační období), - případně kdykoliv na požádání zákonných zástupců žáka. V případě mimořádného zhoršení prospěchu informuje učitel zákonného zástupce žáka bezprostředně a prokazatelným způsobem. Případy zaostávání žáků v učení se projednávají na pedagogické radě.“
„Učitelé hodnotí práci žáků průběžně:
 - známkou do IK písemné, ústní, umělecké, tělesné výkony žáka,
 - při informačních schůzkách U – R – Ž písemně a následně rozhovorem,
 - zápisem počtu chyb, procenty, smajlíkem, razítkem, jiným symbolem,
 - slovním hodnocením, stručným popisem, dopisem,
 - dvakrát ročně na vysvědčení známkou, v pololetí je vydán výpis vysvědčení.“
- Podobně má škola zpracovány zásady pro hodnocení chování žáků ve škole (xciv) a v ŠVP zásady pro sebehodnocení žáků:
 „ Sebehodnocením se posiluje sebeúcta a sebevědomí žáků.
 1. Při sebehodnocení se žák snaží popsat:
 - co se mu daří
 - co mu ještě nejde
 - jak bude pokračovat dál.
 2. Při školní práci vedeme plán týdenní a měsíční - sebehodnocení podle plánu, 3 x ročně plnění kompetencí.Žáci hodnotí svoji práci průběžně:
 - v informační knížce dle plánu práce v jednotlivých předmětech za každý týden,
 - v informační knížce každý měsíc vyhodnotí, kam došli, čeho dosáhli, co se chtějí dovědět,
 - třikrát ročně vyhodnocují úroveň dosažených kompetencí,
 - po ukončení projektů hodnotí, co se jim podařilo – nepodařilo, co by

- *příště udělali jinak,*
- *pomocí barometru, gesta, smajlíků apod., hodnotí jednotlivé krátkodobé aktivity."*
- Podobně jsou ve škole zpracovány i [zásady pro převedení slovního hodnocení na klasifikaci](#) a naopak (^{xcv}).

4 Výsledky:

Přes počáteční problémy se ve škole daří rozvíjet evaluační procesy jako každodenní součást práce pedagogů. Ti se začínají orientovat v základních požadavcích na úspěšnou evaluaci a chápou účast na ní jako přirozenou součást svého rozvoje. Škola na základě společného konsensu všech pedagogů zcela jednoznačně definovala jako hlavní evaluační oblast problematiku hodnocení práce žáků. V průběhu uplynulých dvou let se podařilo za aktivní spolupráce všech pedagogů vypracovat vlastní systém kritérií a indikátorů hodnocení práce žáků, a to včetně hodnocení postojové oblasti. V současné době učitelé školy chápou svou roli v podobě aktivních účastníků autoevaluace, kdy ředitelka školy přechází více k využívání koučování než přímého řízení.

Použité informační zdroje:

Dlouhodobý a krátkodobý plán rozvoje ZŠ a MŠ Nížkovice. 2008-08-20.

EU peníze školám – Projektový záměr ZŠ a MŠ Nížkovice. 2010-06-24.

Harmonogram Peer Review.

Inspekční zpráva ČŠI JmK, čj. ČŠIB-1626/09B

Koncepce ZŠ Nížkovice. 2007-03-20.

Plán hospitační činnosti ředitele školy 2009/2010.

Pozorovací arch – evaluace přímé pedagogické práce učitele.

SWOT analýza ZŠ a MŠ Nížkovice. 2009.

Školní vzdělávací program ZŠ a MŠ Nížkovice.

Vlastní hodnocení školy. 2010-09-10.

Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2009/2010, Základní škola a mateřská škola Nížkovice.

Zápisy z pedagogických rad za období 2008 – 2010.

Zápisy z třídních schůzek za období 2008 – 2010.

Zápisy z hospitací za období 2007 – 2010.

Závěrečná zpráva Peer Review – ZŠ a MŠ Nížkovice 2010.

ZŠ a MŠ Nížkovice. [online], [cit. 2010-10-23]. Dostupné na WWW: <<http://www.nizkovice.cz/skola/>>.

Peer Review. [online], [cit. 2010-12-17]. Dostupné na WWW: <<http://www.nuov.cz/ae/peer-review>>.

Odkazované vysvětlivky, poznámky, příklady

(i) Ve školním roce 2010/2011 školu navštěvují 4 žáci 1. ročníku, 3 žáci 2. ročníku, 11 žáků 3. ročníku, 5 žáků 4. ročníku a 4 žáci 5. ročníku.

(ii) Inspekční zpráva ČŠI JmK, čj. ČŠIB-1626/09B, s. 5.

(iii) V jedné třídě 2 a ve druhé třídě 4 stolní počítače se síťovou tiskárnou.

(iv) „V každé z okolních vesnic v okruhu šesti km jsou funkční málotřídní školy, které vzdělávají žáky do 4. ročníku.“ „V nedalekém Slavkově jsou dvě úplné základní školy, jež poskytují vzdělání až do 9. ročníku.“ (Vlastní hodnocení školy. 2010-09-09. S. 7, informace z rozhovoru s ředitelkou školy).

(v) Vize stanovuje následující priority:

- „budování školy otevřené pro všechny děti, učitele, rodiče a ostatní veřejnost a vytvářej jim příznivou atmosféru pro jejich rozvoj,
- budování podnětné školy rozvíjející návyky, dovednosti, schopnosti a postoje, startující celoživotní vzdělávání,
- budování bezpečné školy založené na spolupráci a přátelských vztazích mezi žáky, mezi učiteli a žáky, mezi učiteli, žáky a rodiči.

(Dlouhodobý a krátkodobý plán rozvoje ZŠ a MŠ Nížkovice. 2008-08-20, Koncepce ZŠ Nížkovice. 2007-03-20)

(vi) Učitelky školy kladou důraz na individuální přístup ke každému dítěti (zejm. stanovit pro každé dítě individuální plán, vytvářet projekty), chápání světa v souvislostech (objevování světa přírody a světa lidí je realizováno v rámci práce na tematických/projektových celcích, umožňujících jak integraci původně oddělených přístupů a předmětů, tak integraci myšlení, intuice, těla, citů a smyslů ve vzdělání), na samostatné rozhodování a volbu dítěte a přijímání odpovědnosti za ni, na účast rodiny jako prvotní a nezastupitelné ve výchově dětí.

(vii) Při výuce a jakékoli komunikaci s dětmi jde pedagogům nížkovické školy především o důraz na vybrané aspekty zmíněné alternativní pedagogiky:

1. pedagog práci dětí organizuje a současně akceptuje jejich svobodu tak, kde jsou děti schopny převzít odpovědnost, neomezuje pohyb a získávání zkušeností ve stanovených hranicích;
2. naplňování kréda „pomoz mi, abych to dokázal sám...“;
3. dítě nesmí být při práci vyrušováno a musí mít dostatek času, aby práci samo dokončilo; prostředí má dítě maximálně podněcovat a povzbuzovat k aktivitě, umožnit samostatnou volbu činnosti ve stanovených hranicích pedagogem;
4. vedení dětí k chápání svobody jako povinnosti – dokončení činností, které si děti samy zvolily, možnost volby samostatné práce nebo práce ve skupině při odpovědnosti vůči spolupracujícím dětem;
5. chyba je chápána jako přirozený projev v procesu učení, který má dítě stimulovat k dalšímu seberozvíjení, práce s chybou (vznik chyby – co s tím uděláš? – individuální plán dítěte);
6. každé dítě má právo na pocit jistoty, bezpečí a úspěšnosti, má právo zažívat radost a sebeuspokojení ze své práce (jde o ocenění dítěte a ne formální pochvalu);
7. děti jsou brány jako rovnocenní partneři, jako respektovaní jedinci, kteří chtějí, cítí, myslí a jednájí.

(viii) Úkolem dětí je pročíst samostatně nebo ve skupině předložený text a následně:

- v případě výukového požadavku seznámit s jeho obsahem ostatní děti ve skupině, ve třídě,
- vypsát si z textu podstatné myšlenky (pokud dítě nezvládá, tak za pomoci učitelky),
- žáci 4. a 5. třídy si současně poznamenají, co je napadlo při čtení textu – souvislosti...

To vše může být spojeno s prezentací přečteného dětmi a následným hodnocením ze strany ostatních dětí (co se jim na prezentaci líbilo/nelíbilo, co by u vystupujícího nejvíce ocenili, na co dotyčný zapomněl...). Děti se tak učí nejen hodnotit a ocenit práci druhých, ale současně přijímat ocenění i kritiku.

(ix) Sněhová koule – varianta 1, která je založena na „nabalování“ informací: děti jsou rozděleny do skupin a každá skupina dostane svůj papír s uvedeným zadáním (např. klíčovou kompetencí apod.). Děti ve skupinách v časovém limitu píší své představy, návrhy řešení. Po uplynutí času každá skupina pošle svůj papír dál. Další skupina doplní uvedené informace dle svého uvážení a opět pošle papír dál. Když se doplňovaný podklad vrátí k původním skupinám, ty mají za úkol vyjádřit se v rámci skupiny k takto vzniklému informačnímu podkladu (s čím souhlasí a s čím ne, případně proč) a pak svůj výsledný materiál prezentovat před ostatními dětmi. Je vhodné aby následovala k prezentovanému společná diskuse všech dětí.

Sněhová koule – varianta 2: děti stojí v kruhu s učitelkou. Je stanoveno téma (plynoucí z plněných výukových úloh, z aktivity či projektu, na kterém děti pracovaly) – učitelka hází postupně nebo střídavě dětem papírovou (pomyslně sněhovou) kouli a klade k tématu otázku. Děti mají kouli chytit, na otázku odpovědět a kouli hodit zpět učitelce. Učitelka tak může variovat výběr dětí podle náročnosti otázek (ví, co které dítě může zvládnout), může zapojit maximum dětí, aby žádná nezůstalo mimo pozornost všech.

(x) Žáci jsou „cíleně vedeni k sebehodnocení, které si průběžně sami zaznamenávají“. (Inspekční zpráva ČŠI JmK, čj. ČŠIB-1626/09B, s. 7).

(xi) Inspekční zpráva ČŠI JmK, čj. ČŠIB-1626/09B, s. 3.

(xii) „Na této škole jsem se naučila komunikovat, sama se rozhodovat a svůj názor si obhájit. Škola mi dala nové kamarády, vědomosti, učíme se spolupracovat a naslouchat si. Škola mi víc dala, než vzala. Kvůli škole musím chodit dřív spát a dřív vstávat, ale myslím si, že tohle je na zodpovědnosti člověka.“

„Ve škole jsem se naučil argumentovat, komunikovat a pracovat ve dvojicích a ve skupině. Na škole se mi líbí, že tam mám kamarády, jezdíme na výlety, máme kroužky. Tento rok máme MALOU MATURITU a končíme první stupeň. Rád budu vzpomínat na zážitky, kamarády, výlety...“

„Já mám svoji školu rád. Škola mě naučila věci, které jsem dřív neuměl. Naučila mě číst, psát, počítat, ale i prohrávat. Ve škole mě baví tělocvik, kytara i český jazyk. Naše škola je zrekonstruovaná, má novou fasádu, nové botníky i lavice. Škola mi dala nové kamarády, vědomosti, nové učitele... Vzala mi čas, ...“

„Naučila jsem se mít vlastní názor, plánovat si do budoucna, hrát floorball a hru fair play, poznala jsem nová místa. Ráda bych poděkovala všem mým učitelkám... Mám je ráda takové, jaké jsou... Škola mi vzala kousek dětství, můj volný čas...“

(In Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2009/2010, Základní škola a mateřská škola Nížkovice.)

(xiii) Společná písnička – motto pro nadcházející školní rok vzniká pro každý rok na adaptačním pobytu dětí na začátku školního roku (zpravidla září) a motivačně pak provází děti po celý školní rok. Na jejím vzniku se podílejí i samotné děti. Nejde jen o písničku dětí, ale všech členů školy: zpěvu se ve společném kruhu aktivně účastní nejen děti, ale i přítomné učitelky, včetně paní ředitelky.

Text písničky pro školní rok 2010/2011:

*„Když jsme se tak sešli, kamarádi v Nížkovicích,
když jsme se tak sešli pospolu.*

*Tak se na to postavíme (usmějeme, zatleskáme, poskočíme, zamrkáme...),
kamarádi v Nížkovicích,
tak se na to postavíme pospolu.“*

Písnička je doprovázena pohybem a každý může navrhnout, co uděláme (viz závorka v textu písničky).

Ve školním roce 2009/2010 to byla pro změnu „indiánská písnička“, která byla založena hlavně na zvucích a doprovodu rytmických nástrojů. V jejím případě musíme souhlasit s paní ředitelkou: *„Těžko se zapisuje, lepší je ji slyšet.“*

(xiv) Blíže o projektu na: <http://rodicevitani.cz/>. Na těchto stránkách je uveden i stav splnění podmínek ze strany nízkovické školy jako podkladu pro vydání certifikátu:

Škola splňuje

- *U vstupních dveří je umístěn viditelně označený zvonek, rodiče po zazvonění do školy pustí pověřená osoba.*
- *Rodiče dostávají na začátku školního roku tištěný aktuální seznam s kontakty, mobilní telefon nebo email na třídního učitele.*
- *Škola má aktualizované webové stránky obsahující jména všech vyučujících a vedení školy, seznam telefonních čísel a emailových adres, případně telefon na spojovatelku.*
- *Rodiče dostanou na začátku školního roku tištěnou informaci o tom, kdy jsou školní prázdniny, kdy se konají třídní schůzky, dny otevřených dveří a další významnější akce pro rodiče a žáky školy.*

- Tyto informace jsou během roku neustále dostupné na webu školy a průběžně je aktualizujeme.
- Každý rodič má možnost konzultovat prospěch dítěte s konkrétním učitelem osobně.
- Každý rodič osobně dostane písemný přehled o hodnocení svého dítěte.
- Na rodiče, kteří se obrátí na vedení školy nebo na učitele, si vždy uděláme čas, vyslechneme je a slušně reagujeme na jejich potřeby (poskytneme informace, radu, sjednáme schůzku apod.). Máme-li důvod požadavek odmítnout, svoje stanovisko vždy vysvětlíme.
- S rodiči komunikujeme důstojným způsobem a dbáme na to, aby u jednání nebyl nikdo, koho se to netýká.
- Pořádáme školní akce pro rodiče v termínech a hodinách, které jim umožní se jich opravdu zúčastnit
- Informační tabule o značce Rodiče vítáni je viditelně umístěna u vstupu do školy.

Škola dále splňuje

- Dbáme na to, aby zápis do školy byl společenskou událostí příjemnou pro rodiče i děti. Myslíme při tom na potřeby dětí i rodičů.
- Naši pedagogové nabízejí konzultační hodiny pro žáky i rodiče.
- Kromě společných třídních schůzek organizujeme i konzultace ve trojici učitel, dítě, rodič.
- Rodiče našich žáků i zájemci o naši školu mají možnost po domluvě navštívit vyučování.
- Zveme rodiče do vyučování, aby se zúčastnili společné práce se svým dítětem.
- Organizujeme školní akce, na kterých mohou rodiče a další rodinní příslušníci spolupracovat s dětmi a potkávat se s učiteli (zahradní party, sportovní a kulturní akce, rodičovské víkendy apod.).
- Umíme rodičům doporučit externího dětského psychologa a logopeda, s nímž spolupracujeme.

^(xv) Takto je vyličen pobyt v Haluzicích na svých webových stránkách školy: „Krátce po zahájení školního roku jsme již podruhé odjeli na adaptační pobyt do Haluzic. 25 dětí naší školy strávilo uprostřed lesů dva nádherné indiánské dny.“

Čtyři indiánské kmeny – Plameny, Rudí Apači, Larašalamalej a Apa Upa indiánská tlupa – se čtyřmi maminkami-náčelnicemi vytvořily své vlajky, pokřiky, mapy svého území a legendy. První večer jsme do svých kmenů obřadně přijali naše nové prvňáčky.

Druhý den si každý vymyslel své nové indiánské jméno „Jsem ten, který...“ Protože správný indián se ničeho nezalekne, nebáli jsme se vypravit za velmi nevlídného počasí na indiánskou stezku, abychom rozluštili šifru plnou indiánských znaků. Déšť a bahno v haluzických lesích provázelo statečné indiány i při hledání pokladu UTA-UTA. Nevlídné počasí nám však nebránilo v přípravách na velkou večerní slavnost a příchod Šamana. Kamarádi ve škole a školce, kteří do Haluzic neodjeli, vyrobili pravý indiánský totem. Indiáni v Haluzicích si vyrobili slavnostní oblečení, korálkové ozdoby i čelenku s péry, ještě pomalovat obličej, připravit nástroje ke zpěvu, zažehnout obřadní oheň a slavnost může začít. Při příchodu Šamana nám mrazilo v zádech. Šaman si s námi zazpíval i zatancoval a hlavně pomohl

každému malému indiánovi na stezce odvahy. Společně zpívané „Héj hajána...“ nám ještě dlouho bude znít v uších...

Poslední den byl věnován indiánským hrám. Šaman pro nás určitě zařídil, že počasí se umoudřilo, dovolilo nám vyběhnout ven a prokázat indiánskou zdatnost.

Výrobou hudebního nástroje z klacíků jsme v lese mezi stromy poděkovali všem duchům lesním, haluzickým i indiánským za příjemně strávený čas a společný prožitek při práci, hrách i slavnostech.“

(xvi) Příkladem aplikace znalostí získaných v rámci projektu MEDPED je realizovaná výuka vlastivědy ve spojení s časovou osou. Její použití popisuje sama realizátorka Mgr. Ivona Princlíková takto: „V prvním pololetí se žáci 4. i 5. ročníku v hodinách vlastivědy seznamovali s dějinami naší vlasti. Je to velmi náročná část jak pro žáky, tak i pro učitele, aby látka byla nejenom probraná, ale i zajímavě podaná. Vzhledem ke skutečnosti, že letošní rok absolvujeme vzdělávání MEDPED – čtením a psaním ke kritickému myšlení, rozhodla jsem se zařadit tyto osvojené metody do hodin s historií. Mnohdy nás překvapilo, jak rychle nám uběhl čas. Děti by rády pokračovaly ve výuce – to je nejlepší ohodnocení pro učitele. Po skončení tohoto bloku si pátáci zhodnotili svoje snažení... Velké množství informací ve vlastivědě o historii naší země pomáhá žákům utřídit časová osa. Přispívá také k lepší orientaci v dějinách a uvědomění si historických, uměleckých i literárních souvislostí. Vznikala v průběhu celého pololetí a je možné ji stále doplňovat.“

Přečtěte si sami, co napsaly děti na otázku: Co mi daly naše dějiny?

- „Dozvěděla jsem se moc informací, které musíme vstřebat. Nejvíce mě zaujal T. G. Masaryk. Dobré bylo, že jsme před sebou měli časovou přímku.“
- „Dozvěděl jsem se nové informace, zaujal mi světové války. Ve škole budu umět odpovídat. Pracovalo se mi dobře s texty. Výuku hodnotím jako zajímavou.“
- „Dozvěděla jsem se, že v dějinách se dají hrát i hry – BINGO, hádat osobnosti. Zaujaly mě texty i práce s nimi. Myslím, že až budu velká a budu mít děti, se kterými pojedou do Prahy, tak jim budu mít co vyprávět.“

(xvii) Recyklohraní představuje dlouhodobý školní recyklační program, který si klade za cíl realizaci zpětného odběru baterií, akumulátorů a elektrozařízení a je spojený s ekologickou výchovou zaměřenou na nakládání s odpady. Ve třídách MŠ i ZŠ Nížkovice začali třdit odpad do barevných kontejnerů – PLAST žlutý, PAPÍR modrý, SKLO zelený, sběr vybitých baterií je prováděn ve vstupní chodbě do MŠ (zelená krabice), stará elektrozařízení (mobilní telefony, žehličky, hračky na ovládání atp.) jsou sbírána do dvou červených speciálních popelnic (na chodbě v MŠ a v ZŠ). Vše je doprovázeno výchovnými a vzdělávacími aktivitami, projekty z oblasti ochrany životního prostředí.

(xviii) Téměř každý školní den v měsíci květnu děti začínaly vyučování s knihou společným dvacetiminutovým čtením. Pozitivem a cílem celé akce je dobrovolné zapojení některých dětí i rodičů či prarodičů do předčítání a vyvolání zájmu dětí o knihy. Knížky si předčítající volí podle svých zálib nebo podle toho, co si myslí, že by posluchače mohlo zaujmout (rodiče například představovali oblíbenou knížku svého dětství). K předčítání byly

pozvány i významné osobnosti obce a blízkého regionu. Vedle seznámení s novými knihami, budování kladného vztahu k nim a nabídnutí knihy jako alternativy k televizi a počítačovým hrám se projekt zaměřil i na předčítající žáky, kteří si vyzkouší svou schopnost vystoupit před ostatními, zaujmou je svým čteným projevem. Koho čtení zaujalo, má možnost si dotyčnou knížku vypůjčit, prolistovat a přečíst.

Každodenní čtení je provázeno i zápisem do společného čtenářského deníku, kam někdo z dětí zapíše základní údaje o čtené knížce, napíše své dojmy ze čtené ukázky či připojí svůj obrázek. Některé momenty z ranního čtení, zaznamenané dětmi:

- co si určitě zapamatují - *...čtení druhých, pěkné čtení, ...čtení pana Horáka, ...že četl soused, ... poslouchání, ...když jsem zapisoval knížku do deníku, ...že kniha je pro člověka důležitá, ...že tu knížku měli všichni z dětství, ...jména knížky, ...že četli plynule, ...když tady byli dospělí, ...je to jiné číst si knihu a dívat se na TV, ...listování čtenářským deníkem..."*
- má vlastní myšlenka k této akci - *...inspirace k čtení, ...odvaha, ...poučení, ...fantazie, ...zábava, ...nové příběhy, ...je to dobrý nápad, ...aby se to prodloužilo. Jestli ta akce bude i až budu větší, chtěla bych přečíst ještě jednou nějakou knihu... Líbily se mi ty knihy a hlavně, když někdo o ní ještě něco řekl... Kdyby to šlo, tak bych chtěla, aby přišli všichni rodiče se svou knihou a popsali ji a jednu stránku přečetli..., ...zapojily se i 1. a 2. třídy, ...měli jsme kratší hodiny..."*

(<http://www.nizkovice.cz/skola/index.php?nid=8254&lid=CZ&oid=2286125>)

(^{xix}) Motivační dopis na závěr celé akce určený rodičům (školní rok 2009/2010) – cílem bylo navázání na čtenářské aktivity ve škole i po ukončení projektu:

Projekt ČTĚME DĚTEM - květen 2010

V čarodějný den 30.4.2010 jsme zahájili školní projekt Čtème dětem. Inspirujeme se celostátním projektem Celé Česko čte dětem (www.celeceskoctededetem.cz), jemuž vévodí heslo:

„Čtème dětem 20 minut denně. Každý den!“

Téměř každý školní den v měsíci květnu jsme začali s knihou. Po několika dnech společného čtení se objevili zájemci o předčítání z řad dětí. Své oblíbené knihy přiblížili svým kamarádům páťáci Adéla, Tereza, Eva a Roman, za čtvrtáky Katka a z třetáky Adéla. Všichni, kdo si hlasité čtení před všemi vyzkoušeli, uspěli nejen ve čtení, ale i ve schopnosti vystoupit, zaujmout, přesvědčit svým projevem. Je potěšitelné, že děti již od počátku ochotně naslouchaly a přijaly ranní čtení velmi přirozeně a vstřícně. Přečtené knihy kolovaly mezi žáky, někdo jen listoval, někdo si knihu vypůjčil i domů.

Chtěli jsme naše žáky přesvědčit o tom, že společné předčítání může být veselé, zajímavé, dobrodružné, napínavé, inspirativní...a věřím, že se nám to aspoň trochu podařilo. Třebaže naše pravidelné ranní chvilky s knihou nyní přerušíme, myšlenku na společné čtení, naslouchání a společný čas s knihou neopouštíme.

I v příštím školním roce se těšíme na shledání s knihou a posluchači!

Vážení rodiče – a teď výzva pro vás!

Od pravidelného společného školního předčítání je už jen krůček k předčítání rodičovskému. Každodenní čtení je výbornou výchovnou metodou a je to dobrá forma kontaktu s dětmi. Sdílejte společný čas, společný zájem, společně prožíváte své pocity a zážitky z četby. V dnešním světě počítačů, internetu a televize je jistě dobré pracovat na záchraně komunikace mezi rodiči a dětmi. Televize dítě neobejme, nepřitulí se, neodpoví na jeho dotazy.

Pravidelné hlasité předčítání

- učí mateřskému jazyku,
- rozšiřuje slovní zásobu a znalosti,
- rozvíjí paměť, představivost a uvažování dítěte,
- zlepšuje soustředění, usnadňuje učení,
- pomáhá utvářet kladný vztah ke knize a ke čtení,
- je dobrou alternativou televizi a počítačům.

„Bez ohledu na to, kolik máš práce, ta nejdůležitější věc, kterou můžeš učinit pro budoucnost svého dítěte, je kromě projevů lásky a objímání také každodenní hlasité předčítání a radikální omezení televize.“

(Jim Trelease, autor knihy „Učebnice předčítání“)

Přeji vám příjemné zážitky při společném předčítání a hezké léto s knihou.

V Nížkovicích 28.5.2010

Seznam knih, které jsme během května společně četli a které pro vás mohou být inspirací k četbě:

Roald Dahl	Čarodějnice
Ilona Borská	Mírka s Jirkou sami doma
Eva Bernanrdinová	Kluci, holky a Stodůlky
Arnošt Goldflam	Tatínek není k zahození
Karel Čapek	Dášeňka čili život štěněte
Dana Nowaková	Příběhy na dobrou noc
Ivona Březinová	Lvíče
Marie Kubátová	O Breptalce
M.J.Maury	Heidi, děvčátko z hor
Enid Blytonová	Kamarádky - Elizabeth
Christl Vogl	Dobrodružné příběhy rodiny trolů
Lois Rubyová	Černý Blesk - Madrigalova píseň
Božena Němcová	Sůl nad zlato
Eduard Bass	Klapzubova jedenáctka
Betty McDonaldová	Paní Láryfáry – Léčení lakomice
Markéta Zinnerová	Tajemství proutěného košíku
podle Charlese Perraulta	Nejkrásnější pohádky - Zlatovláska
Christine Nöstlingerová	Skřítek v hlavě
Radek Daniel a Lenka Procházková	Neobyčejná dobrodružství... - Ušoun
Roald Dahl	Karlík a továrna na čokoládu

Motivační dopis k zapojení do projektu, který je určen rodičům i širší veřejnosti (školní rok 2010/2011):

Projekt ZŠ a MŠ Nížkovice

ČTEME DĚTEM, ČTĚTE S NÁMI

Vážení rodiče, přátelé naší školy a občané Nížkovic!

V loňském roce jsme celý měsíc květen věnovali projektu „ČTĚME DĚTEM“. Inspirovali jsme se celostátním projektem „Celé Česko čte dětem“ (www.celeceskoctedetem.cz), jemuž vévodí heslo:

„Čtème dětem 20 minut denně. Každý den!“

Téměř každý květnový školní den jsme naslouchali hlasitému předčítání z nejrůznějších knih. Své oblíbené knihy vybíraly a četly pro své posluchače paní učitelky i děti. Přesvědčili jsme se o tom, že pravidelné společné čtení je zábavné, zajímavé a inspirující. (Více o loňském projektu v archivu na www.nizkovice.cz/skola.)

V letošním roce chceme vás, rodiče a veřejnost, požádat o spolupráci.

Zavzpomínejte prosím na své dětství.

Zalistujte ve své oblíbené dětské knize.

Přijďte nám přečíst kousek své oblíbené dětské knihy .

Rádi Vás přivítáme ve škole a poslechneme si Vaše čtení, ale i vyprávění či osobní vzpomínku.

Pro děti je velmi důležitý příklad dospělých, kteří knihy sami čtou!

Jak budeme číst:

- každé ráno v měsíci květnu v 8:00 hodin
- seznámení s knihou, autorem, osobní vzpomínka či zážitek s knihou
- hlasité předčítání (kapitola, úryvek - asi 20 minut)
- Prosíme případné zájemce, aby se na termínu předčítání předem dohodli osobně ve škole nebo na tel. 544 222 623

V Nížkovicích 19.4.2011

(xx) Vstupní text: ...Plavili jsme se po moři na našem záchranném člunu už několik dnů. Moře bylo po bouři klidné, obloha bez mráčků. Tiché bezvětří a pravidelné šplouchání vln nám ubíralo víru a naději na záchranu. Na obzoru široko daleko žádná loď. Zásoby pomalu docházely. Chroupali jsme poslední suchary a v soudku zbývalo na dně vody. Síly nás opouštěly. Když tu najednou...

- Ukázka práce dětí 1 – „...jsme v dálce zahlédli loď, která plula naším směrem. Okamžitě jsme mávali a volali o pomoc a doufali, že nás uvidí. A opravdu, loď se blížila k nám a my jsme křičeli radostí. Ale když už byla na dohled, všimli jsme si vlajky, která vlála ve větru. Byla to vlajka pirátů. Zmocnila se nás panika a my jsme pádlovali pryč. Piráti nás dohnali a zajali. Svázali nás v podpalubí a chtěli prodat do otroctví. Jeden z nás si ovšem všiml střepu na zemi, sebral ho a přeřezal všem pouta na rukou. Potom jsme společně přemohli piráty a šťastně dopluli do přístavu.“ (chlapec)
- Ukázka práce dětí 2 – „...se ocitli na břehu. Vybalili se věci a šli prozkoumat okolí a našli kokosy. Nikde nenašli ani živáčka, tak si udělali oheň. Byla noc a celý ostrov spal, ale oni nemohli usnout, protože přemýšleli, jak se dostat domů. Ráno se domluvili, že nasednou na člun a odplují pryč. Jak tak pluli, začalo pršet, bylo bouřka a blesky. Snažili se udržet na člunu a povedlo se jim to. Druhý den začalo jen pršet a z vody vykoukla velryba a spolkla je. Ve velrybím žaludku našli spoustu dalších spolknutých lidí. Všichni se seznámili a plánovali útěk. Uvnitř velryby našli kusy dřeva a z toho udělali velkou loď. Čekali až velryba otevře tlamu, a když ji otevřela, tak sedli na loď a vzali pádla. Velryba je vyplivla a všichni se radovali, že jsou konečně venku. A s pádly dopluli až domů.“ (děvče)
- Ukázka práce dětí 3 – „...řekl Max Sofii: „Támhle je ostrov!“ „No jo, myslíš, že tam někdo bydlí?“ „To nevím, ale jedno vím jistě, že si tady chvíli pobudeme.“ Děti se snažily co nejrychleji se vyškrábat na břeh. Podařilo se jim to. Děti radostí poskakovaly. „Neměli bychom se tu nejdřív porozhlédnout, Maxi?“...Děti našly velkou jeskyni, kde bylo plno kožešin, nádob a bylo tam i maso. „Jů, Maxi, myslíš, že tu bydlí nějaké zvíře?“ „Asi ano.“ „Neslyšel jsi nějaké hlasy?“ „Ano, pojďme se podívat....To je přece kapitán z našeho přístavu!“ „Jupí, jupí, hurá, jsme zachráněni!“ „Ahoj, děti, pojďte na loď a všechno mi povíte.“ Za tři dny děti dorazily domů.“ (děvče, zkráceno)

(In ZŠ a MŠ Nížkovice. [online], [cit. 2010-10-23]. Dostupné na WWW: <<http://www.nizkovice.cz/skola/>>.

(xxi) Program je určen všem dětem, které mají zájem naučit se zásady správné výživy a zdravého životního stylu. Součástí programu Hravě žij zdravě 2009 byla soutěž pro 5. třídy všech základních škol v České republice. Základní program kurzu byl strukturován na 4 týdny. Každý týden byla soutěžním třídám zpřístupněna nová lekce v podobě hry, která dětem umožnila plnit zábavné úkoly vztahující se k tématu daného týdne. Cílem kurzu a soutěže bylo pracovat na změně stravovacích návyků s důrazem na správnou skladbu jídelníčku a správný jídelní režim. Kurz sledoval mimo jiné i pohybovou aktivitu dětí a snažil se je motivovat ke snížení času tráveného sledováním televize nebo hraním počítačových her. Žáci 5. třídy, kteří se zúčastnili programu "Hravě žij zdravě", obsadili v roce 2009 4. místo za Jihomoravský kraj.

(xxii) Medový týden je týdenním projektem, který ve škole odstartoval výstavou ovoce, zeleniny a včelařství. V rámci projektu byl uzpůsoben jídelníček ve školní jídelně ochutnávce jídel z medu. Děti vyhledávaly odpovědi na zadané problémy z oblasti včelařství, včelařská témata byla začleněna do výuky jednotlivých předmětů (matematika, český jazyk, vlastivěda...). Celý projekt vyvrcholil besedou dětí se včelařem, kde si mohly ověřit správnost svých zjištění, případně získat odpovědi na otázky, které se jim nepodařilo zodpovědět. Součástí byl i pokus o literární tvorbu dětí v oblasti poezie – příklady básnických pokusů žáků 3. – 4. ročníku:

- „Mám ráda med, ale někdo mi ho sněd. Hledám, hledám marně, ten med měl být jenom pro mě.“
- „Já mám ráda med, mažu si ho hned, s chlebičkem je nejlepší k snídani i k večeři.“
- „Medu není nikdy dost, jíme ho pro zdraví i pro radost. V každé lžici hodně chuti, bez medu bychom byli smutní.“
- „Poděkování včelkám. Moje milé včelky daly mi med, sním si ho hned. Nejlepší je na chlebu, k snídani i k obědu, a k večeři také, děkuji vám, včelky zlaté.“
- „Medvědi jí rádi med, síly mají plno hned. Vybírají včelkám úly, ony je pak za to honí.“

(xxiii) Příklady písemných hodnocení projektového dne samotnými dětmi (2010):

- co se naučily: „...v Tučný čtvrtek se hoduje, jí a hodně pije. A taky v taneční neděli a pondělí se tancuje....chodí se v maskách. Chodí Smrtka, Slamák, Žid, Medvěd, Bába s nůší, Prase...Při pochovávaní basy je basa zakopána do země a od té doby se až do Velikonoc nesmí hodovat a hrát na basu...“
- shrnutí zážitků podle pětiletků: „Masopust je veselý, pohoštěný, hladový, tancující, zpívající, maskový, srandovní, zábavný, maškarní...Při masopustu se hoduje, tancuje, pije, hraje, zpívá, chodí maškary...K masopustu patří karneval. Medvěd tančí s lidma. Masopust je každý rok. Na masopust chodí maškary...“
- co se mi líbilo: „...jak jsem kreslil smrtku... jak jsme hráli na nástroje... jak jsme tancovali a zpívali... jak byla na videu smrtka a prase... jak jsme zjišťovali o maskách... ten den byl pro mě fakt dobrý... uspali jsme basu, a ta basa měla košilu a teď odpočívá za klavírem.“
(<http://www.nizkovice.cz/skola/index.php?nid=8254&lid=CZ&oid=2047784>)

(xxiv) Na základě čtení příběhu o utrpení a vzkříšení Ježíše Krista se děti seznámí s průběhem pašijového týdne, společně nacvičí a sehrají nejdůležitější pasáže z pašijových her. Součástí projektového dne byla i návštěva nízkovického kostela sv. Kunhuty a prohlídka obrazů se 14 zastaveními křížové cesty. Na závěr projektového dne žáci zapsali a nakreslili své poznatky a zážitky, které „vydali“ v nákladu pět výtisků s podtitulem "Všechno, co jste se potřebovali dozvědět o příběhu Ježíše Krista..."

Ukázky ze zpracovaného textu:

Dnešek se mi líbil. Dozvěděla jsem se plno věcí, které jsem nevěděla, např. že v zelený čtvrtek zradil Jidáš Ježíše. Ježíš věděl, že ho Jidáš zradí, že ho Petr zapře a že bude ukřižován. Ježíš šel za Pilátem a ten neviděl důvod, proč ho ukřižovat a tak nechal rozhodnout lid. Lidé chtěli, aby byl Ježíš ukřižován, protože se báli kněží. Strážce dali Ježíšovi na hlavu tmitou korunu a na záda kříž. Ježíš šel křížovou cestu. Až došli na horu Golgotu, kde měl být Ježíš ukřižován, tak Ježíše přibili na kříž. Ježíš byl ukřižován s dvěma zloději. Jeden zloděj ještě než zemřel, tak ho požádal o odpuštění a Ježíš mu odpustil. Až zemřel, nechali ho pohřbit do skály. Za tři dny ho šly namazat tři Marie, ale Ježíš tam nebyl. Na Marie tam čekal Anděl, který Mariím řekl, že Ježíš vstal z mrtvých. (žákyně)

Z posledních tří dní jsem si zapamatoval, že Ježíš měl místama těžký život, ale pro něho bylo nejzranitelnější, že ho Jidáš zradil a Petr zapřel. Dozvěděl jsem se mnoho zajímavých informací, třeba 14 zastavení při křížové cestě a že Petr ho zapřel. Moc se mi líbilo, jak jsme byli v kostele. Líbily se mi ty strážce. Bavilo mě, jak jsem dělal Ježíše v té scéně. (žák)

PŘÍBĚH JEŽÍŠE KRISTA

projektový den v ZŠ Nížkovice
31.3.2010

V letošním velikonočním týdnu jsme četli příběh o utrpení, umučení a vzkříšení Ježíše Krista. Na základě přečtených textů jsme se seznámili s průběhem pašijového týdne a sehráli nejdůležitější pasáže z pašijových her.

Navštívili jsme nízkovický kostel sv. Kunhuty a prohlédli si obrazy se 14 zastaveními křížové cesty.

Na závěr projektového dne žáci zapsali a nakreslili své poznatky a zážitky, které jsme zde shromáždili a vydáváme v nákladu 5 výtisků s podtitulem...

Všechno, co jste se potřebovali dozvědět o příběhu Ježíše Krista....

Ježíš zemřel na kříži. Přijel Ježíš na oslíkovi. Lidé Ježíše vítali. Vojáci se mu smáli. Křížová cesta. Ježíš byl ukřižován. (žák)

Mně se líbilo, jak jsme byli v kostele a varhany a obrazy a skla a jak byla poslední večeře a jak oživoval Ježíš lidi. Hráli jsme divadlo, jak přijel Ježíš do Jeruzaléma. (žák)

Jak Ježíše ukřižovali a bílá čemá obloha a byli jsme v kostele a v kostele jsme viděli obrázky Ježíše a přelo. (žák)

V Zelený čtvrtek byl Ježíš zatknut. Ve Velký pátek byl Ježíš přenesen do hrobu. Líbilo se mi, jak jsme byli nahoře u varhan. (žák)

Pilát se ptal lidí, koho má propustit. Lidé vybrali Barabáše. Ježíše chtěli ukřižovat. Byli jsme v kostele. Líbily se mi varhany. (žák)

Byli jsme se školou v kostele. Líbily se mi obrazy a ještě jsme hráli hru o Ježíšovi. A taky jsme si o něm četli jak přijel do Jeruzaléma (žák)

Že v Zelený čtvrtek zatkli Ježíše. Že byl hrob prázdný. Že je sazometná středa. Že Ježíš vstal z mrtvých. Mně se líbilo, jak jsme byli nahoře v kostele a dívali se na varhany. (žák)

Líbilo se mi, jak jsme byli v kostele a jak jsme se dívali nahoře na varhany. Dívali jsme se, jak nese Ježíš kříž na obraze. (žákyně)

Že Ježíše ukřižovali. Že v kostele jsou tak hezké okna. Ježíš byl moc hodný. Hráli jsme divadlo a s Jurkou jsme hráli strážu u prázdného hrobu. (žák)

Zapamatovala jsem si, že na Zelený čtvrtek byla poslední večeře, kterou Ježíš strávil se svými 12 apostoły. Zatčení Ježíše a Petrovo zapření. Na Velký pátek byl Ježíš ukřižován a 3 dny tam visel, dokud nezemřel. Jeho tělo se pochovalo do hrobu ve skále. Šli za ním 3 Marie ho nabalzámovat, tak tam Ježíš nebyl, ale byl tam anděl a řekl jim: „O Ježíše se bát nemusíte, vstal z mrtvých.“ A Ježíš se pak 40 dnů zjevoval 12-ti apostołům. Máme Modré pondělí, Sazometnou středu, Zelený čtvrtek, Velký pátek, Bílou sobotu, Boží hod velikonoční a Červené pondělí. Na Červené pondělí se chodí mrskat a na Boží hod velikonoční vstal Ježíš z mrtvých a na Bílou sobotu se vracejí zvony z Říma. (žákyně)

(xxv) Děti pod vedením učitelek navázaly na práci, kterou zahájily již 22. března na světový Den vody – informace o vodě na naší planetě, hry, písničky, pokusy... Cílem projektového dne bylo zjistit co nejvíce informací a zajímavostí o potoku, který protéká Nížkovicemi. Na mapách děti např. zjistily, že se ve Slavkově vlévá do řeky Litavy a dalšími řekami putuje až do Černého moře. Největším objevem pro všechny bylo, že kousek nad Nížkovicemi, v tzv. Nížkovickém boří, vyvěrá pramen. Děti zmapovaly cestu od pramene podél potoka přes celou obec. Při práci využívaly internet, připravené pracovní listy, encyklopedie a atlas. Podklad pro práci tvořily i motivační články, se kterými děti pracovaly v různých předmětech ještě před projektovým dnem.

- Ukázky záznamů žáků 4. a 5. ročníku z projektového dne: „Dělali jsme pokusy. První pokus byl o skupenství vody. Nejprve jsme si vykládali o tekutém skupenství, potom o páře a ledu. Druhý pokus byl chuť, to jsme do vody dali barvivo, sůl, ocet a cukr. Voda s cukrem byla sladká a dobrá, slaná a octová byla hnusná a voda s barvivem bez chuti. Třetí pokus byl o povrchovém napětí. Pak jsme šli na obecní úřad a pan starosta řekl nejdůležitější a nejzajímavější informace o potoku. Pak jsme se vydali k pramenu... Nejdříve jsme byli u pramene Nížkovického potoka. Bylo to tam zvláštní, vpředu byla suchá zem, a pak bylo blátivo, a potom prosakovala voda. Nabrali jsme vzorek. Voda byla čistá, a také jsme nabrali hlínu s pískem... Od pramene jsme šli po potůčku až ke koupališti, viděli jsme řasy, vodoměrky, rostliny... Koupaliště bylo zelené, ale když byl

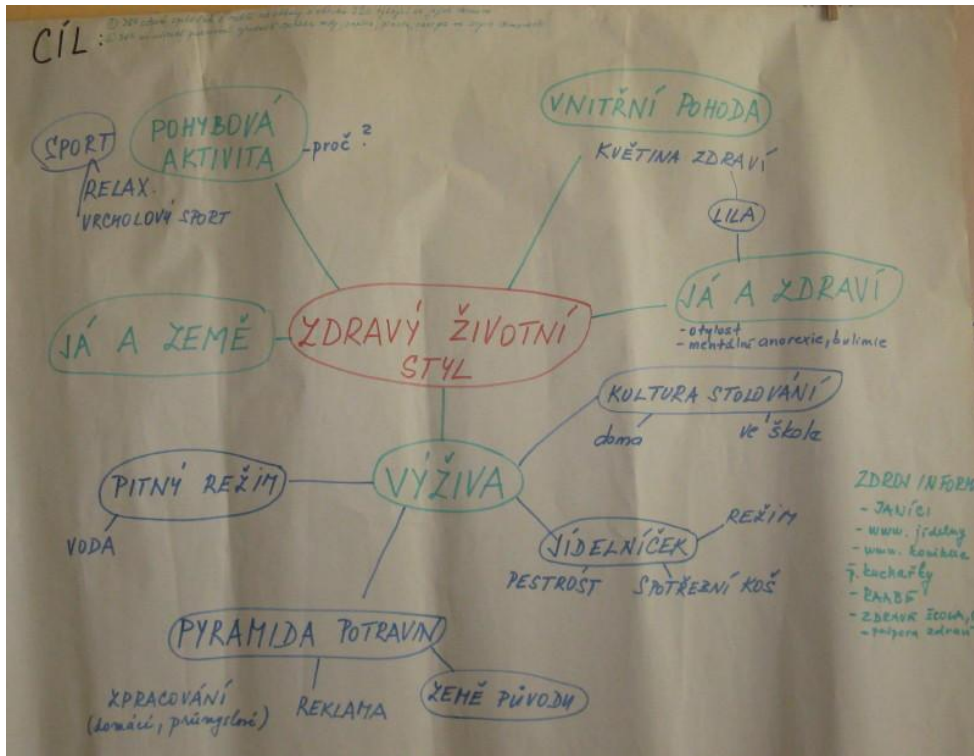
můj tatka malý, tak se tam koupali... Zjistili jsme, že potok teče pod koupalištěm a pod rybníkem. Za rybníkem potok vytéká a my jsme šli kolem něho po lesní cestě, přes dědinu až ke školce, kde se potok ztrácí v rouře... Potok vede dál mezi domy. Naše cesta končila u družstva... Jsem ráda, že jsme tento den podnikli, protože jsem se dozvěděla o našem potoku. Nevěděla jsem, že náš potok má nějaký pramen. Myslím si, že by se náš potok měl vyčistit, protože jsou v něm různé odpadky a papíry."

- *Zážitek žáka 2. ročníku: „Byli jsme na procházce za potokem a brali jsme vzorky. Sice tam byla znečištěná voda, ale mně se to líbilo. A ještě jsme byli na obecním úřadě a tam nám pan starosta řekl informace o potoku a mně se to líbilo. Pak jsem šli k pramenu, a pak jsme byli na koupališti. Tam jsem viděl vodoměrky a byly tam řasy. A ještě jsme byli u potoka a tam to bylo krásné, ale voda tam zapáchala."*
- *Vymyšlená pověst o prameni Nížkovického potoka žáka 3. ročníku: „Byl jednou jeden potok. Ten se jmenoval Nížkovický potok. Jeho pramen byl ale začarován. Jednoho dne se k pramenu šel napít obecní kozel. Když se kozel napil, začalo mu něco žbluňkat v břiše. Najednou se kozel proměnil ve vodníka. Šel do vsi a všichni se ho lekli. Ve vsi bydlel jeden čaroděj. Ten čaroděj rozuměl všemu a ještě uměl číst myšlenky. Vodník přišel za čarodějem. V hlavě si říkal, aby ho čaroděj zpátky vrátil tak, jak byl předtím. Čaroděj přečetl vodníkovi myšlenky a vrátil ho zase jak byl. Kozel udělal mééé a odešel. Od té doby z toho pramene nikdo nepije."*

(In Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2009/2010, Základní škola a Mateřská škola Nížkovice.)

(xxvi) Součástí projektu byla aktivita Květina zdraví – děti společně vytváří KVĚTINU ZDRAVÍ představující jeden aspekt zdraví – tělesné, mentální, citové, sociální, osobní a duchovní - cílem projektu je péče o tyto části, dále pak ochutnávka ovocných a zeleninových salátů, aktivita Zdravá výživa – lžičkování tuků a cukrů (děti si za pomoci rodičů zkusí sestavit jídelníček na 1 den z nabídnutých potravin. Následně pak bylo ve skupinách připravováno menu z království sladkostí a tuků. To pak bylo přepočítáno na hromádku lžiček cukru nebo tuku, které by děti v takovém menu za den snědly.

Foto – výsledek společné práce dětí a učitelek- myšlenková mapa a květina zdraví

(xxvii) Volby se opakují každý rok – všichni zvolení mají roční mandát. Parlament je pětičlenný. Jeho schůzky s vedením školy jsou pravidelné a minimálně 2x měsíčně, přičemž děti jsou vedeny k tomu, aby se na schůzku vždy předem připravily a schůzky měly předem připravený program jednání a jasný řád. Veškeré rozhodovací aktivity parlamentu jsou směřovány tak, aby na jejich realizaci vždy měly podíl i děti – nejen, že přijmou rozhodnutí, ale také svůj díl odpovědnosti na jeho realizaci.

Na přípravě a průběhu voleb do parlamentu se podílejí všichni žáci školy (1. – 5. ročníku) – jednak jako voliči, jednak má každý ročník svého zástupce ve volební komisi. Kandidovat mohou žáci od 2. ročníku (vzhledem k rozumové úrovni dětí): zájemci o práci ve školním parlamentu zveřejní svou prezentaci na nástěnce kandidátů a v den voleb vystoupí před všemi žáky se svým volebním vystoupením, součástí vystoupení je i zodpovězení dotazů žáků a pedagogů, které se týkají bodů jejich programu. Vedení školy vždy usiluje, aby mezi kandidáty byli žáci všech čtyř vyšších ročníků – konkrétní výsledek pak záleží na rozhodnutí dětí. Volby probíhají jako volby skutečné – děti se tak prakticky seznamují s tímto institutem demokratického rozhodování (zapečetěná urna, hlasovací lístky a jejich vyplňování za plentou, žákovská volební komise provádí společně spočítání hlasů a zpracovává zápis o výsledku voleb).

Volby v roce 2010 popsaly samotné děti: „V pondělí ... se v naší škole konaly volby do školního parlamentu. Zúčastnili se všichni žáci školy – jako voliči, kandidáti, členové volební

komise. Bylo to jako opravdové volby. Sedm kandidátů se představilo svým voličům. Volební komise dohlížela na to, aby každý žák volil pouze jednou a podle pravidel. Každý volič mohl za plentou hlasovat pro pět svých kandidátů. Volební lístek jsme házeli do urny. Když všichni odhlasovali, volební komise počítala hlasy.“

(**xxviii**) Ze strany školy jde o přípravu prostor pro některé obecní události (např. obecní volby), přípravu vystoupení dětí na akce organizované obcí (např. rozsvěcení vánočního stromu, svátek matek...). Pozitivem je, že sama obec má velký zájem na udržení školy.

(**xxix**) Spolupráce zahájena v roce 2008. Cílem spolupráce je integrace v širokém slova smyslu, kdy se děti učí žít vedle postižených dětí. Ta je založena na bázi dobrovolnosti účasti dětí, přičemž se daří zapojovat stále větší okruh žáků nízkovické školy. Mezi základní formy spolupráce patří společná realizace adventních a velikonočních dílen, předávání vánočních dárků, dýňobraní, společné výlety a hodiny plavání ve Vyškově, žakovský parlament organizoval sbírku a veřejné předání jejího výtěžku dětem v Otnicích.

(**xxx**) Spolupráce byla zahájena v roce 2007 a centrální aktivitu tvoří společná realizace projektu Táta frčí.

(**xxxi**) Především jde o společnou organizaci akcí v podobě pobytu na horách a lyžařského výcviku, společná školení pedagogů v rámci DVPP, společná realizace evaluačních procesů.

(**xxxii**) Změna přístupu byla spojena právě s příchodem nového vedení školy, kdy v předcházejícím období (do roku 2007) autoevaluační procesy zcela absentovaly – tyto činnosti nebyly prováděny, byly bývalým vedením školy podceňovány. K dispozici proto nejsou žádné písemné autoevaluační výstupy starší roku 2007. Nová ředitelka školy tudíž přichází do prostředí, kde pedagogický sbor o autoevaluaci nic neví, nezná její metody, výhody a úskalí, možnosti, jež jejich použití nabízí, a logicky je ani neumí používat – vždyť neměl ani příležitost se s nimi seznámit, nebyl k tomu veden. Proto i první autoevaluační výstup z roku 2007 v podobě SWOT analýzy byl spíše formální a ne zcela zvládnutou záležitostí. Tuto SWOT analýzu vytvářely učitelky školy na základě prvotního seznámení s touto technikou, které provedla nová ředitelka školy.

(**xxxiii**) Cílené vzdělávání v oblasti autoevaluace absolvovala ředitelka školy v rámci bakalářského studia, úspěšně ukončeného v roce 2011. Absolvovala rovněž akreditovaný kurz „Evaluace a hodnocení“, kurzy ke kritickému myšlení. Ředitelka školy je také nositelkou seznamování s autoevaluací pro své spolupracovníky, ostatní pedagogové se seznamují s problematikou autoevaluace školy v rámci individuální autoedukace, popř. v rámci pracovních výjezdů pedagogů školy. Ředitelka školy organizuje a vede pro pedagogický sbor řízené vzdělávání – pro vzdělávání nejsou využívány externí subjekty, doporučuje pozornosti kolegů informační zdroje.

(xxxiv) Podle slov ředitelky školy je za základní motiv ze strany vedení školy pokládáno následující: „Všichni máme společný cíl – chceme být kvalitní škola. Jsme malá škola v silném venkovském konkurenčním prostředí. Proto všichni musíme být vtaženi do procesu kvalitativního růstu školy, existence a růst školy jsou nutně spojeny s osobním růstem všech. Všichni si musí uvědomit, že osobní růst i v oblasti autoevaluace posiluje pozici školy a pozice školy ovlivňuje možnosti, které může škola pedagogům nabídnout, že jedno podmiňuje druhé.“

(xxxv) Ředitelka školy v rozhovorech vždy zdůraznila potřebnost před prováděním každé autoevaluační aktivity objasnění všem zúčastněným pedagogům jejího významu, způsobu provádění a tzv. „vyladění slovníku“.

(xxxvi) Příklady stanovených rozvojových cílů školou:

- Stabilizovat pedagogický sbor – přijmout perspektivního učitele.
- Od nového školního roku zřídit 5. ročník.
- Vytvořit příjemné rodinné a bezpečné prostředí pro děti.
- Obhájit genetickou metodu čtení a psaní v 1. ročníku.
- Otevřít školu pro všechny děti v obci – mimoškolní činnost, výlety, školy v přírodě, lyžařské výcviky.
- Dát o škole vědět na veřejnosti i v okolí – školní časopis, zřízení www stránek školy, vydání brožury o životě školy.
- Společně vytvořit (rozuměj se zaměstnanci) SWOT analýzu a vyhodnotit ji.

(Dlouhodobý a krátkodobý plán rozvoje ZŠ a MŠ Nížkovice. 2008-08-20, Koncepce ZŠ Nížkovice. 2007-03-20).

(xxxvii) Autoevaluace školy – příklady zpracovaných strukturovaných podkladů školy

CO	KRITÉRIA HODNOCENÍ	JAK		KDO	KDY		KOMU (cílová skupina)
		B1 - metody	B2 - nástroje		D1 - frekvence	D2 – termíny	
1.1. IMPLEMENTACE LEGISLATIVNÍH O RÁMCE A1	soulad vnitřní legislativy se zákony, předpisy, vyhláškami	4 OA		vedení školy	1/rok	k 1. 9.	vedení školy
				účetní	periodicky dle legislativy		
B 1.2. STRATEGIE A PLÁNOVÁNÍ							
B 1.2.1. koncepce (vize, zaměření - zdroj ŠVP)	srovnání vize, směřování školy v ŠVP se skutečností	4 OA		vedení školy	1/3 roky	k 31. 7.	vedení školy
							pracovníkům školy
	spokojenost	2 RO		vedení školy	1/3 roky		žákům a rodičům školy vedení školy

	pedagogických pracovníků s koncepcí školy	3DO	se škálou	vedení školy	1/3 roky		pracovníkům školy
	spokojenost žáků s koncepcí školy	6PM	nedokončené věty	třídní učitel	1/3 roky		vedení školy
		2 RO	(s žákovským parlamentem)	ředitel	1/3 roky		žákům školy
							pedagogickým pracovníkům
							nepedagogickým pracovníkům
	spokojenost rodičů s koncepcí školy	3DO	se škálou s otevřenými otázkami	vedení školy	1/3 roky		vedení školy
							rodičům školy
	využívání možností prostředí školy, umístění v regionu, skladby obyvatelstva,...	5 SWOT		vedení školy	1/5 let		vedení školy
						region	
						žákům školy	
						rodičům školy	

CO	KRITERIA HODNOCENÍ	JAK		KDO	KDY		KOMU (cílová skupina)
		B1 - metody	B2 - nástroje		D1 - frekvence	D2 - termíny	
B 1.3.							
ŘÍZENÍ LIDSKÝCH ZDROJŮ							
B 1.3.1. Organizační schéma	efektivita delegování činností	4 OA	pracovní náplň	vedení školy	1/rok	k 31. srpnu	vedení školy
	soulad pracovní náplně s realitou	1 PO		vedení školy		průběžně dle aktuální potřeby	
B 1.3.2. Karierní růst a DVPP	soulad s ŠVP a koncepcí školy	4 OA	ŠVP a plán DVPP	vedení školy	1/rok	k 31. srpnu	vedení školy
	účast pracovníků na DVPP	4 OA	osvědčení o účasti na DVPP	vedení školy	1/rok	k 31. lednu	pracovníkům školy
	efektivita DVPP	1 PO	hospitace		vedení školy	dle potřeby	
vzájemné hospitace				pedagogičtí pracovníci			pedagog. pracovníkům školy

B 1.3.3. Pracovní řád	soulad se zákony a vyhláškami	4 OA		vedení školy	periodicky, dle legislativy		vedení školy
B 1.3.4. Podpora pracovníků školy	spokojenost pracovníků s prostředím školy	3DO		vedení školy	1/3 roky		pedagog. pracovníkům školy
	efektivita využívání prostředků FKSP v souladu s koncepcí školy	4 OA	plán čerpání FKSP	vedení školy	1/rok	k 31. lednu	nepedagog. pracovníkům školy
	efektivita kritérií pro odměňování	3DO		vedení školy	1/3 roky		pedagog. pracovníkům školy
							nepedagog. pracovníkům školy

(xxxviii) Podle slov ředitelky školy priority jsou určovány následovně:

- buď naléhavost oblasti autoevaluace vyvstane ze situace, kdy je pak po vzájemné diskusi pracovníků školy oblast zařadí do autoevaluačních plánů nebo je dokonce speciálně evaluována,
- někdy jde o podnět – návrh ze strany vedení školy jako vstup pro zavádění různých inovací,
- stanovení oblasti autoevaluace bývá i výsledkem pozorování, hospitační činnosti, rozhovorů, dotazníkových šetření (mezi rodiči a pedagogy), kdy jsou zjištěny určité společné problémy, pocítované většinou pracovníků a na nichž se shodnou, že je nutné danou oblast cíleně evaluovat,
- oblasti autoevaluace v neposlední řadě plynou i z učitelských portfolií, neboť v nich je prvek autoevaluace díky stanovovaným cílům zakomponován.

(xxxix) Příklad užitých formulovaných kritérií:

oblast:

kritéria hodnocení:

<i>koncepce (vize, zaměření – zdroj ŠVP)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • srovnání vize, směřování školy v ŠVP se skutečností • spokojenost pedagogických pracovníků s koncepcí školy • spokojenost žáků s koncepcí školy • spokojenost rodičů s koncepcí školy • využívání možností prostředí školy, umístění v regionu...
<i>ekonomické procesy provozní náklady - zřizovatel</i>	<ul style="list-style-type: none"> • srovnání rozpočtu s realitou • rovnoměrnost a efektivita čerpání
<i>ekonomické procesy rozpočet – kraj</i>	<ul style="list-style-type: none"> • srovnání rozpočtu s realitou • rovnoměrnost a efektivita čerpání
<i>ekonomické procesy jiné zdroje finančních prostředků</i>	<ul style="list-style-type: none"> • čerpání (poplatky MŠ, ŠD, ŠJ...) • čerpání sponzorských darů • využívání možností grantů a jejich čerpání
<i>ekonomické procesy doplňková činnost</i>	<ul style="list-style-type: none"> • soulad s vnitřní legislativou školy i se zákony, předpisy, vyhláškami • efektivita
<i>organizační schéma</i>	<ul style="list-style-type: none"> • efektivita delegování • soulad pracovní náplně s realitou
<i>kariérní růst a DVPP</i>	<ul style="list-style-type: none"> • soulad se ŠVP a koncepcí školy • účast pracovníků na DVPP • efektivita DVPP
<i>pracovní řád</i>	<ul style="list-style-type: none"> • soulad se zákony a vyhláškami
<i>podpora pracovníků školy</i>	<ul style="list-style-type: none"> • spokojenost pracovníků s prostředím školy • efektivita využívání prostředků FKSP v souladu s koncepcí školy • efektivita kritérií pro odměňování
<i>plán zaměstnanosti</i>	<ul style="list-style-type: none"> • efektivita využívání aprobovanosti v souladu s koncepcí školy • efektivita využívání schopností pracovníků • podpora DVPP dle zájmů a schopností v souladu s koncepcí školy • přijímání nových pracovníků v souladu s koncepcí školy

oblast:	kritéria hodnocení:
<i>kultura školy</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>spokojenost veřejnosti se školou</i> • <i>návštěvnost veřejnosti na akcích školy</i> • <i>spokojenost rodičů se školou</i>
<i>klima školy</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>informovanost pracovníků školy dle potřeb pracovníků i školy</i> • <i>informovanost rodičů</i> • <i>zapojování pracovníků do dění ve škole</i> • <i>spokojenost pracovníků</i> • <i>spokojenost žáků</i> • <i>spokojenost rodičů</i>
<i>ŠVP</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>soulad ŠVP s RVP</i>
<i>prostorové a materiální podmínky</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>využívání prostor a zařízení školy v souladu s ŠVP MŠ a ZŠ</i> • <i>využívání prostor a zařízení školy s potřebami žáků a pracovníků školy</i>
<i>podmínky pro hygienické a bezpečné vzdělávání</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>využívání prostor a zařízení školy pro hygienu a bezpečnost v souladu s ŠVP</i> • <i>dodržování stravovacího a pitného režimu v souladu s ŠVP</i>
<i>psychosociální podmínky</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>řešení problémů a konfliktů mezi dětmi</i> • <i>spoluúčast dětí na řešení konfliktů</i> • <i>začleňování všech do kolektivu</i> • <i>trávení volného času dětí ve škole</i>
<i>personální podmínky (odborné a lidské)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>DVPP a provozních zaměstnanců v souladu s ŠVP školy</i> • <i>aplikace poznatků z DVPP</i>
<i>organizační podmínky</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>režim života školy v souladu s ŠVP školy</i> • <i>školní řád a pravidla v souladu s ŠVP školy</i>
<i>spolupráce rodičů a žáků</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>konzultace ve třech</i> • <i>účast rodičů na akcích školy, třídních schůzkách, výuce, vzdělávání</i>

<i>spolupráce školy s jinými subjekty</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>účast žáků na akcích občanských sdružení</i> • <i>spolupráce se školskou radou</i> • <i>spolupráce s obcí, třídění odpadu</i> • <i>návštěva OÚ</i> • <i>spolupráce s ostatními školami v regionu, společné vzdělávání</i>
---	--

<i>oblast:</i>	<i>kritéria hodnocení:</i>
<i>uplatňování strategií výchovy a vzdělávání pro rozvoj klíčových kompetencí – obecná charakteristika</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>používání strategií výchovy a vzdělávání v souladu s ŠVP</i> • <i>efektivita používaných strategií výchovy a vzdělávání</i> • <i>žáci chápou smysluplnost jednotlivých strategií výchovy a vzdělávání</i>
<i>strategie vyučování (předměty)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>používání strategií výchovy a vzdělávání v souladu s ŠVP</i> • <i>efektivita používaných strategií výchovy a vzdělávání</i> • <i>žáci chápou smysluplnost jednotlivých strategií výchovy a vzdělávání</i>
<i>strategie učení</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>žáci používají strategie učení v souladu s ŠVP</i>
<i>podpora žákům (intaktní i neintaktní)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>začlenění dítěte do kolektivu</i> • <i>aktivní přístup dítěte k učení</i> • <i>přijímání a využívání odlišností</i> • <i>individuální přístup</i>
<i>podpora žákům (SPUCH a nadaní)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>individuální přístup</i>
<i>zjišťování dosažené úrovně klíčových kompetencí</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>využívání klíčových kompetencí žáky v souladu s ŠVP</i> • <i>dosažená úroveň klíčových kompetencí</i>
<i>zjišťování dosažené míry očekávaných výstupů v předmětech</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>dosažená míra výstupů jednotlivými žáky</i> • <i>soulad úrovně výstupů jednotlivých žáků s ŠVP</i>

Spokojenost

- *spokojenost pracovníků*
- *spokojenost žáků*
- *spokojenost rodičů*

(^{x1}) Jde o samostatné složky, ve kterých jsou veškeré podklady uloženy:

- a) složka s výsledky dotazníkových šetření (archivované dotazníky, souhrnné zprávy), výstupy z workshopů s pedagogy a s rodiči, zpracované poslání školy, metodikou možné tvorby vlastního hodnocení školy (návodný popis detailní struktury po oblastech), informační materiály ke kurikulární reformě, metodika k definování kvalitní školy,
- b) složka s hospitacemi za evaluační období,
- c) složka se zápisy z porad za evaluační období,
- d) podklady z hovorových hodin za daný školní rok.

(^{x2}) Příklad použitého dotazníku k analýze klimatu ve škole – určeno vyučujícím:

Dotazník pro učitele**Vysvětlení hodnotící škály:**

1 (téměř) vždy	v případě více než 80 % možných případů
2 často	v případě více než 60 % a méně než 79 % možných případů
3 někdy	v případě více než 40 % a méně než 59 % možných případů
4 zřídka	v případě více než 20 % a méně než 39 % možných případů
5 (téměř) nikdy	v případě více než 0 % a méně než 19 % možných případů

Oblast chování učitelů**Tvrzení****Hodnotící škála**

1. Mezi staršími a mladšími učiteli jsou dobré vzájemné vztahy. 5	1	2	3	4
2. Když mám nějaké problémy, kolegové mi pomohou. 5	1	2	3	4
3. Mám zájem o další vzdělávání. 5	1	2	3	4
4. Mám pozitivní postoj je své profesi. 5	1	2	3	4
5. Na veřejnosti hovořím o škole jen dobře. 5	1	2	3	4
6. Diskutuji se svými kolegy o výchovně vzdělávacích problémech. 5	1	2	3	4

7. Způsob výuky modifikuji, nevyučuji jednotvárně. 5	1	2	3	4
8. Také ve škole mám smysl pro humor. 5	1	2	3	4
9. Pokud žáci něco potřebují, udělám si pro ně čas. 5	1	2	3	4
10. Snažím se vytvářet ve škole příjemné a férové prostředí. 5	1	2	3	4
11. Mám zájem získat od žáků zpětnou vazbu o průběhu výuky. 5	1	2	3	4
12. Mám kontakt s rodiči svých žáků. 5	1	2	3	4
13. Práce se žáky mě baví. 5	1	2	3	4
14. Mezi kolegy mám přátele. 5	1	2	3	4
15. Když se s učiteli sejdeme, vládne dobrá nálada. 5	1	2	3	4
16. V kolektivu učitelů je dobrá komunikace. 5	1	2	3	4
17. Jsem tolerantní k individuálním projevům svých kolegů. 5	1	2	3	4
18. Vstřícně přijímám nové kolegy. 5	1	2	3	4
19. S učiteli se scházím i po výuce. 5	1	2	3	4
20. Spolupracuji s učiteli při řešení pedagogických problémů. 5	1	2	3	4
21. Abych ulehčil/a kolegům práci, dávám jim k dispozici své přípravy. 5	1	2	3	4
22. Hospituji ve výuce svých kolegů. 5	1	2	3	4
23. V průběhu školního dne mám čas si také odpočinout. 5	1	2	3	4
24. U žáků dokážu uplatňovat přirozenou autoritu. 5	1	2	3	4

(^{xliii}) Cílem dotazníku pro rodiče, jak uvádí ředitelka školy, je rámcově zjistit, jak rodiče žáků chápou proces hodnocení žáků, jak jsou spokojeni s formou, stylem, způsobem, mírou,

přiměřeností hodnocení žáků na škole. Zda dávají „zelenou“ známkovému nebo slovnímu hodnocení. Příklad užívaného dotazníku pro rodiče – zjišťování názoru na systém hodnocení žáků:

Dotazník pro rodiče žáků

Vážený rodiče,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, který pro nás bude zpětnou vazbou pro dosavadní systém a způsob hodnocení žáků. U každého výroku zakroužkujte prosím jednu z daných možností. Vyplněný dotazník můžete vložit do připraveného boxu na chodbě v přízemí nebo ho vhodte do schránky u vchodu do budovy školy. Termín odevzdání vyplněných dotazníků je do 10. listopadu 2010. Závěry z dotazníku naší školy pomůžou při dalším vývoji hodnocení žáků školy. Dotazník je anonymní. Vyhodnocení bude zveřejněné na informační tabuli.

Děkuji za spolupráci.

.....

Vysvětlivky:

- a) Rozhodně souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Rozhodně nesouhlasím
- e) Nevím/nemohu posoudit

1. Podle známky poznám, co se konkrétně mému dítěti daří/případně v čem má problém.	a	b	c	d	e
2. Jakákoliv známka (1 – 5) motivuje mé dítě k dalšímu učení.	a	b	c	d	e
3. Vyhovuje mi četnost známek.	a	b	c	d	e
4. Myslím si, že mé dítě je objektivně známkováno.	a	b	c	d	e
5. Současný způsob hodnocení ve škole, kterou mé dítě navštěvuje, mi vyhovuje (známkování)	a	b	c	d	e
6. Myslím si, že mé dítě je přiměřeně známkováno.	a	b	c	d	e
7. Vyhovují mi „hovorové hodiny“ ve třech (učitel – rodič – žák).	a	b	c	d	e
8. Mám dostatek informací o slovním hodnocení – vím, jak vypadá, jak funguje.	a	b	c	d	e
9. Škola podněcuje mé dítě k učení.	a	b	c	d	e
10. Myslím si, že slovní hodnocení motivuje dítě více než známky.	a	b	c	d	e
11. Myslím si, že slovní hodnocení může dítě povzbudit.	a	b	c	d	e

(^{xliii}) Což dokládá např. zápis z pedagogické rady z 29. 6. 2009: „Všichni zaměstnanci si individuálně ohodnotili kladně nebo záporně jednotlivá očekávání ze začátku školního roku a to ve třech kategoriích – co očekávám od sebe, od ostatních a od tohoto školního roku.“ nebo

zápis z třídní schůzky z 1. 4. 2008: „*Otevřená diskuse o ZŠ (s čím jsou rodiče spokojeni)*“, „*řešeny zcela konkrétní problémy z hlediska formy a obsahu výuky, domácí přípravy, význam projektové výuky...*“

(^{xliv}) K dotazníkovému šetření mezi rodiči jsou využívány především hovorové hodiny, kdy před jejich zahájením ředitelka školy dle potřeby organizuje komunitní kruh s rodiči, kde je předestřen probíraný problém a následně jsou rodiče požádáni o vyjádření se v rozhovoru, formou anketních lístků nebo dotazníku. V případě anketních lístků a rozhovorů je během přestávky provedeno jejich vyhodnocení a v následné diskusi s rodiči a pedagogy se hledá společné optimální řešení nastoleného problému, upřesňují se zjištěné informace, „ladí se slovník“.

(^{xlv}) Příklad formulace hospitačních záměrů a priorit:

a) hospitační záměry

- „*podívat se, jak vyučuje nová učitelka,*
- *zaměřit se na přesné a komplexí vymezení cíle výuky,*
- *podívat se na začlenění žáků s ADHD do kolektivů,*
- *zaměřit se na sebehodnocení žáků v IK*“ (pozn. IK – informační knížka);

b) následně stanovené priority – hodnocené oblasti

- „*stanovování cíle hodiny – kritéria: komplexnost, přiměřenost, kontrolovatelnost, konzistentnost (tvrzení, důvod, důkaz),*
- *stavba hodiny,*
- *pozitivní motivace žáků,*
- *rovný přístup ke všem žákům*“.

(*Plán hospitační činnosti ředitele školy 2009/2010.*)

(^{xlvi}) Kritéria jsou podána ve škálové podobě (ano-téměř ano- téměř ne- ne) a současně následně umožňují zaznamenat slovní komentář/postřehy hospitujícího vzniklé dotazy, na které bude třeba hledat odpověď při pohospitačním rozhovoru: „*1. Učitel se na hodnocení žáků připravuje (koho vyvolá, jaké úlohy, forma zkoušení). 2. Žáci jsou včas informováni o požadavcích ke zkoušce. 3. Učitel upřednostňuje diagnostický charakter zkoušky před kontrolním. 4. Učitel pracuje s chybou. 5. Učitel si vede funkční evidenci o zjištěném stavu. 6. Zadávané úkoly svou náročností korespondují s výukovými cíli. 7. Informace o úspěšnosti žáků jsou jim podávány dostatečně čteně. 8. Při neúspěších jsou přijímána opatření. 9. Učitel kombinuje slovní hodnocení se známkou. 10. Při zkoušení učitel nesnižuje žákův sebecit. 11. Učitel vede žáky k sebehodnocení. 12. Učitel je schopen formulovat konkrétní informace o prospěchu žáků jejich rodičů.*“ (využívaný pozorovací arch – evaluace přímé pedagogické práce učitele).

(^{xlvii})

Záznamový arch hospitační činnosti			
Jméno hospitujícího		Funkce	
Datum	Téma hospitace		
Vyučující	Aprobace	Délka praxe	
Třída	Předmět		
Příprava hospitace			
Cíle hospitace (v návaznosti na plán hospitační činnosti):			
1.			
2.			
3.			

Výchovné a vzdělávací cíle hodiny (jak si je formuluje vyučující):			
1.			
2.			
3.			
Vlastní pozorování			
Čas	Průběh vyučovací hodiny	Učitel	Žáci

(^{xlvi}) Příklad záznamu z hospitačního protokolu:

„Hlavní pozitiva hospitované hodiny vzhledem ke sledovaným kritériím:

- Pohodové klima při práci.
- Přístup ke, která nesplnila úkol, přesto byla vtažena do činnosti.
- Přístup k žákům, rovné postavení.

Doporučuji vytrvat v tomto systému příprav – super.

Oceňuji celkovou stavbu hodiny, propracovanou přípravu i průběh hodiny. Podporovala jste žáky k práci a prezentaci.“

(^{xlix}) „1. Jak se Vám v této třídě učí? 2. Jakou formou si děláte přípravu? 3. Máte písemně připravené otázky pro žáky? 4. Jaké byly cíle hodiny? Podařilo se je naplnit? 5. Jak často a jakým způsobem jsou žáci informováni o své úspěšnosti? Jaká jsou přijímána opatření při jejich neúspěších? 7. Bývá sebehodnocení žáků součástí každé hodiny? 8. Jak jsou rodiče informováni o prospěchu dítěte? 9. Klady, rezervy, doporučení. Oceňuji, ukládám.“

(^l) evaluační vzor č. 4 (záznam o vzájemné hospitaci)

Kdo:	U koho:
Kdy:	V jakém předmětu:
Téma hodiny:	
<p>Pozitivní přínos pro mojí další výuku, zajímavé nápady (doplňte v případě, že nové informace v hodině získáte).</p>	

(^{li}) Příklad nekonkrétního záznamu ze vzájemné hospitace:

- použita formulace: „nové náměty do dalších hodin“, není však již uvedeno, o jaké konkrétní náměty jde.

Příklad konkrétních záznamů s odpovídající vypovídací hodnotou pro postižení nových podnětů ze vzájemných hospitací:

- „práce s textem – skládání rozstříhaného textu (navazovalo na učivo 2. ročníku pořádek slov ve větě), komiks z textu (5. roč.)“, „dramatizace textu v obou ročnících, příprava vystoupení“,

- „žáci si vytvořili své vysněné ostrovy – kreslili, tvořili pravidla – nejprve ve skupinkách, poté spojili všechny ostrovy dohromady, hledali rozdíly, souvislosti, znovu upravovali pravidla pro celý společný ostrov“, „pěkná předprázdninová motivace, týmová spolupráce a schopnost společné domluvy na konci 1. a 2. ročníku“.

(^{lii}) „Paní ředitelka znovu nabídla možnost návštěvy či „hospitace“ ve vyučování, jako možnost vidět práci svého dítěte ve škole, i naopak uspokojit potřebu dítěte předvést se svým rodičům. S tím souvisí i upozornění na nošení šanonů a řádné zakládání všech pracovních listů, které by mj. mohli a měli kontrolovat rodiče.“ (zápis z třídní schůzky ze dne 13. 1. 2009)

(^{liii}) K využití programu Peer Review v rámci projektu Cesta ke kvalitě je možné odkázat na <http://www.nuov.cz/ae/peer-review>.

(^{liv}) Konkrétní cíle byly následující: „Získat zpětnou vazbu od kolegů ze školy stejného typu – málotřídní škola a zaměření školy. Získat analytické materiály, které budou využity jako součást podkladů pro další rozvoj školy ve zvolených oblastech a zařazeny do vlastního hodnocení školy. Získat inspiraci pro další rozvoj školy ve zvolených oblastech.“ (Závěrečná zpráva Peer Review – ZŠ a MŠ Nížkovice 2010).

(^{lv}). Kritéria, oblasti a metody sledované, využití v rámci programu Peers: objektivita a efektivita hodnocení dětí v ZŠ, schopnost učitelů využívat kritéria při procesu hodnocení žáků, míra spravedlnosti při známkování vnímaná dětmi, objektivita a efektivita sebehodnocení, propojení sebehodnocení se známkou, efektivita hovorových hodin pro rodiče.

Známky	Dítě ví, kde dělá chybu, co je správně a co má dělat, aby se zlepšilo.	Pozorování	Jak se známkou jako nástrojem hodnocení pracuje učitel v hodinách.
		Dotazník	Co umíš dobře? Co se ti nedaří, co se potřebuješ doučit, docvičit? Jakou známku by sis navrhl z tohoto učiva?
		Srovnání	Jaký je soulad dotazníků s hodnocením učitele?
	Před hodnocením má dítě představu, co si za známkou představí, zná kritéria hodnocení a rozumí jim.	Pozorování	Jak je pracováno s kritérii hodnocení přímo v hodině.
	Míra spravedlnosti vnímaná dětmi.	Škála ve třídě graficky na papír	Jak jsou známky, které dostáváte od paní učitelky spravedlivé? Vždy, zcela ----- nikdy.
		Diskuse	Co je podle tebe na známkách spravedlivé a co není?

Sebe- hodnocení	Dítě se samo hodnotí.	Pozorování	Jak probíhá sebehodnocení přímo v hodinách.
		Rozhovor s učitelem	Jaké možnosti, metody pro sebehodnocení využívá.
	Objektivita sebehodnocení.	Pozorování	Jak děti i učitel při sebehodnocení pracují s kritérii sebehodnocení.
		Rozhovor s učitelem	Jakým způsobem dosahuje objektivitu sebehodnocení.

	Propojení sebehodnocení se známkou.	Pozorování	Jakým způsobem je propojeno sebehodnocení se známkováním.
	Efektivita sebehodnocení.	Pozorování a rozhovor s učitelem	Jak je sebehodnocení využíváno k plánování dalšího učení dětí, k uvědomování si, co potřebují dělat pro další pokrok. Jak se děti podílejí na tomto plánování.

Hovorové hodiny	Efektivita hovorových hodin pro rodiče.	Statistika – rozhovor s učiteli	Kolik rodičů využívá tuto možnost.
			Jaké typy rodičů nevyužívají tuto možnost?
		Rozhovor s učiteli	Jak pracujete s plánem na záznamu z hovorových hodin.
			Jak rodiče pracují s tímto plánem. (četnost,...)

(Závěrečná zpráva Peer Review – ZŠ a MŠ Nížkovice 2010)

(^{lvi}) Sledované otázky v rámci návštěvy Peers v nížkovické ZŠ: „Ví dítě na základě známky, kde dělá chybu, co je správně a co má dělat, aby se zlepšilo? Jak se známkou jako s nástrojem hodnocení pracuje učitel v hodinách? Má dítě před hodnocením představu, co si za známkou má představit? Zná kritéria hodnocení a rozumí jim? Jak s kritérii hodnocení pracují učitelé přímo v hodinách? Jakou míru spravedlnosti přikládají děti známce? Jak probíhá sebehodnocení přímo v hodinách? Jaké možnosti, metody sebehodnocení učitelé využívají? Jakým způsobem dosahují učitelé objektivitu sebehodnocení? Jak je sebehodnocení využíváno k plánování dalšího učení dětí, k uvědomování si, co potřebují dělat pro další pokrok? Jak se děti podílejí na tomto plánování? Jak efektivní jsou hovorové hodiny pro rodiče? Jak rodiče pracují s plánem z hovorových hodin?“ (Závěrečná zpráva Peer Review – ZŠ a MŠ Nížkovice 2010)

(^{lvii}) Harmonogram Peer Review v ZŠ Nížkovice.

Harmonogram prvního dne návštěvy – 3. 11.

Odpoledne

- Příjezd garanta, doladění příprav na hodnocené škole

15.00 příjezd peers, přivítání, vzájemné představení

15.30 – 18.00

- Představení obecného profilu HŠ
- Společná prohlídka HŠ
- Sladění pohledu na sledované oblasti kvality HŠ
- Diskuse peers a zástupců HŠ – jak získávat informace a jakým způsobem, organizační podrobnosti, otázky
- Harmonogram na druhý den
- Příprava na společnou večeři

19.00 společná večeře - Slavkov

Harmonogram druhého dne návštěvy – 4. 11.

8.00 uvítání ve škole

8.15 – 9.40 sbírání informací, návštěvy ve výuce,
rozhovory s vyučujícími a žáky

9.40 – 10.00 káva

10.00 – 12.00 sbírání informací dle dohodnutého harmonogramu

12.00 – 13.00 společný oběd

13.00 – 14.00 sbírání informací dle dohodnutého harmonogramu

14.00 – 15.30 analýza, odborné hodnocení a formulování závěrů
Setkání peers ve sborovně, třídění poznatků o škole, dohoda
na závěr

15.30 – 16.30 poskytnutí ústní zpětné vazby HŠ za přítomnosti experta

(^{lviii}) Snaha o ošetření citlivého podání výstupů se ukázala zcela na místě, protože ne všichni byli schopni přistoupit k naznačeným problémovým oblastem jako pozitivnímu směru ke zlepšení. Připomínky mohly být přijímány některými pedagogy osobněji, než bylo nutné, byly přijímány jako vlastní nečekané selhání. Proto je motivační intervence zcela na místě.

(^{lix}) Učitelské portfolio tvoří:

- přehled o DVPP za daný školní rok (v podobě založených certifikátů o účasti),
- osobní SWOT analýza v podobě přehledu pozitiv (definování klíčových kompetencí pedagoga) a slabých stránek, vč. podkladového materiálu pro jejich určení dotazníkovou metodou,
- stanovené cíle pro oblasti, na které se chce učitel v daném školním roce zaměřit. Další součástí je individuální vymezení důležitých kompetencí učitele, na jejichž rozvíjení chce příslušný pedagog pracovat,
- týdenní plány učiva s cíli pro pedagogickou práci a s následnou reflexí (co se zdařilo, co ne a proč, co udělat do příště) a to vč. poznámek, jak bylo dosažení cílů ověřováno,
- učitelem vytvořené podklady pro výuku (pracovní šablony, testy, kvízy, pracovní listy, popisy pracovních postupů pro výukové aktivity...).

Výhledově plánuje vedení školy po diskusi s učiteli zařadit do portfolia učitele:

- výsledky pravidelného hodnocení učitelů jako výsledek hodnotícího pohovoru vedeného ředitelkou školy (frekvence 1 – 2x ročně),
- i pravidelné (měsíční – dvouměsíční) hodnocení stavu zpracování pracovních šablon do jednotlivých předmětů v ŠVP (z hlediska kvality i kvantity) dle stanoveného plánu (jejich zpracování škola realizuje v současném a bude realizovat v příštím školním roce v rámci projektu Peníze do škol).

(^{lx}) Postup zavádění učitelského portfolia byl následující:

- a) s prvotní představou obsahu učitelského portfolia vnesla na společné jednání s pedagogy ředitelka školy,
- b) pro jednání byly připraveny i výstupy z kontrol ČŠI, které dávaly podněty pro možný obsah portfolia,
- c) na společných jednáních všech pedagogů byl podrobně projednán obsah portfolia s cílem dosažení společného konsensu (z hlediska složek obsahu, způsobů hodnocení jeho naplňování, hodnocení významu pro pedagogy i školu).

(^{lxi}) Struktura SWOT analýzy – rok 2009:

- *stručný vstupní popis ZŠ,*
- *přehled použitých diagnostických technik a zdrojů informací,*
- *strukturovaná velmi podrobná analýza vnitřního prostředí školy v podobě výčtu předností a nedostatků (přetrvává absence zhodnocení míry významu jednotlivých sledovaných položek/faktorů z hlediska konkurenceschopnosti školy):*
 - *vzdělávací program školy*
 - *personální podmínky*
 - *ekonomické podmínky*
 - *řízení školy*
 - *podíl školy na kladném ovlivňování a utváření osobnosti žáka*
 - *efektivita práce školy*

(použité formulace jsou jasné, stručné, zcela konkrétní, na rozdíl od analýzy v roce 2007 již nedochází k nesprávnému zařazení jednotlivých položek mezi vnější a vnitřní faktory),

- stručnější *analýza vnějšího prostředí školy* v podobě výčtu příležitostí a hrozeb (i zde přetrvává absence zhodnocení míry vlivu jednotlivých sledovaných položek/faktorů na školu). Stručnost plyne především z omezené dostupnosti informací o externím prostředí,
- shrnutí představující kombinaci zdůraznění některých závěrů z předcházející analýzy a záměrů do dalšího období, vč. definování zásadní palčivé oblasti („ZŠ Nížkovice chybí 5. ročník“) a tedy následně prioritního cíle.

(lxii) Příklad některých formulací z hlediska

a) silných stránek:

„Schválený ŠVP pro 1. - 4. ročník.“

„Čitelnost vytvořených dokumentů.“

„Škola vyhovuje speciálním vzdělávacím potřebám – integrace, IVP, asistent pedagoga.“

„Všichni učitelé jsou kvalifikovaní a aprobovaní.“

„Učitelé jsou ochotni se dále vzdělávat.“

„Příjemné důvěrné prostředí.“

„Ostatní zaměstnanci spoluvytvářejí příjemné pracovní klima.“

„Rozpočet od zřizovatele zabezpečuje provoz školy.“

„Další finanční prostředky získáváme z grantů.“

„Škola má jasnou vizi rozvoje.“

„Fungující školská rada.“

„Dostatek informací pro rodiče od školy, pravidelné hovorové hodiny ve třech.“

„Etická pravidla pro zaměstnance.“

„Jsou vytvořena a uplatňována pravidla týmové práce, pravidla třídy a školy.“

„Táhneme za jeden provaz i s nepedagogickými pracovníky.“

„Funguje komunikace učitel – žák, mezi žáky navzájem.“

„Funguje školní parlament.“

„Výsledky práce a osobní pokroky žáků pravidelně hodnotíme v informační knížce...“

„Otevřenost školy – rodiče při výuce, společných akcích, při vedení kroužků.“

b) slabých stránek:

„Neúplnost 1. stupně, chybí 5. ročník.“

„Nutná spolupráce se ZŠ ... při tvorbě ŠVP, abychom se sešli na výstupech po 4. ročníku.“

„Nízký počet zaměstnanců + vysoké nároky při výchovně vzdělávací práci ----> všichni děláme všechno.“

„Velká svázanost při čerpání peněz od zřizovatele.“

„Nevyjasněné kompetence a povinnosti ředitele vůči zřizovateli (běžná provozní práce, kontroly, zodpovědnost).“

„Část žáků se nezapojuje do výjezdových akcí.“

„Žáci z nepodnětného rodinného prostředí obtížně hledají sami sebe.“

„Jsme na začátku cesty... všichni nejsme ztotožnění s evaluací.“

c) příležitosti:

„Spolupráce ze strany dětského domova LILA.“

„Využití zapálených a ochotných rodičů a ostatní veřejnosti pro bližší spolupráci.“

„V okolních školách nenabízejí výuku v 5. ročníku, my jdeme do toho...“

„Spolupráce ze strany ostatních málotřídních škol – sdílení dobrých praxí.“

d) hrozby:

„Úbytek žáků, demografická křivka.“

„Nízký počet mladých lidí, kteří přicházejí do obce.“

„Finanční normativy.“

„Neustálé změny v legislativě.“

„Myšlení lidí, místní kolorit v jednání při jakékoliv změně.“

(^{lxiii}) Model BCG zpracovaný školou pro poskytované doplňkové služby:

růst na trhu	v	?	*
		- hudební – flétna, kytara	- motýlek – příprava pro předškoláky - AJ pro 1. a 2. ročník - tvořitko
	n	bídni psi	dojné krávy - kroužek PC - sportovní kroužek
		n	v

(^{lxiv}) Z Peer programu vyplynula např. některá zjištění vedoucí k nutnosti změny přístupu rodičů k hodnocení žáků. S tímto byli rodiče na třídní schůzce seznámeni a společně s pedagogy školy hledali cesty dalšího společného postupu.

(^{lxv}) „Příprava pracovního výjezdu pedagogických pracovníků v termínu 10.-13.8.2009 na Milovech. Součástí pracovní náplně: evaluace, kritéria hodnocení.“ (zápis z porady 29.6.2009); „Společná debata o vlastním hodnocení školy a zpracování „Podkladů k vlastnímu hodnocení školy““. (zápis z porady 31. 8. 2009).

(^{lxvi}) „Jako zdroje informací byly a budou využity:

- pedagogická dokumentace, učební plány, osnovy, školní vzdělávací program,
- ankety a dotazníky žákům, učitelům, rodičům,
- rozhovory s žáky, učiteli a rodiči, také širší veřejností,
- písemné podklady, zejména inspekční zprávy, záznamy kontrol, vyhodnocení projektů školy,
- studijní výsledky žáků,
- vnější statistické ukazatele, zejména demografické faktory,
- externí zdroje, materiály školských orgánů, úřadů práce, obcí apod., informace získané z regionálních či jiných medií.

V minulosti byly využívány různé způsoby získávání údajů od žáků, rodičů i pedagogů.

- Zápisy z třídních schůzek.
- Zápisy z porad.
- Ankety na různá témata.
- Vstupní a následná SWOT analýza školy.
- Očekávání rodičů i žáků“.

(Vlastní hodnocení školy. 2010-09-10).

(lxvii) Jde o rodiče žáků navštěvujících školu (jako zásadní argument zpráva oprávněně uvádí to, „že přímo vidí některé změny, na nichž se finančně podílí – dělají to i pro své děti“), zaměstnance školy (podíl na „zlepšování pracovního prostředí a realizace projektů, na kterých jsou sami zainteresováni“), obyvatelé obce a širší veřejnost při realizaci konkrétních akcí („např. počítače a internet pro každého, možnost využívání obyvateli za daných podmínek zde jde mj. o další krok přeměny školy v komunitní centrum obce), firmy v obci a blízkém okolí (argumentem je reklama pro danou firmu, odpis z daní“). (Vlastní hodnocení školy. 2010-09-10).

(lxviii) „Naši zákazníci jsou:

- zákonní zástupci dětí a žáků, převážně z obce, v nižší míře z okolních vesnic a nedalekého Slavkova
- děti a žáci naší organizace,
- cizí strážníci,
- veřejnost obce.“

(Vlastní hodnocení školy. 2010-09-10).

(lxix) „ZŠ – skupinová výuka, komunitní kruh, kooperativní výuka, hromadná výuka, individuální výuka, projektová výuka, exkurze, vzájemné učení, samostatná práce, dramatizace.“ (Vlastní hodnocení školy. 2010-09-10).

(lxx) „ZŠ – komunitní kruh, metody kritického myšlení (evokace, uvědomění, reflexe) – pětilístek, skládkové čtení, insert, diamant, BINGO, kostka, projekty, kooperativní výuka, samostatná a skupinová práce, problémové učení, hodnocení a sebehodnocení, didaktické hry, řešení problémů, práce s chybou, dramatizace.“ (Vlastní hodnocení školy. 2010-09-10).

(lxxi) „S rodiči úzce spolupracujeme při výchovných i osobních problémech v rodině (rozvod, finanční tíseň, domácí násilí, odchod matky od dětí, z toho plynoucí psychické i zdravotní problémy dětí).“ (Vlastní hodnocení školy. 2010-09-10).

(lxxii) Předmětem šetření byla vnímaná možnost ovlivnit obsah výuky, vnímaná možnost ovlivnit organizaci práce, kvalita zprostředkování učiva žákům, možnosti kontrolních nástrojů, funkčnost pracovního klimatu (se zřetelem na spolupráci vedení školy s učiteli, týmové práce mezi učiteli, výukové prostředí a atmosféra školy), spolupráce s rodiči a chování žáků. Předem byly vyjasněny některé sledované skutečnosti, významy některých tvrzení.

(lxxiii) „Žáci hodnotí svoji práci průběžně

- v informační knížce dle plánu práce v jednotlivých předmětech za každý týden,
- v informační knížce každý měsíc vyhodnotí, kam došli, čeho dosáhli, co se chtějí dovědět,
- třikrát ročně vyhodnocují úroveň dosažených kompetencí,
- po ukončení projektů hodnotí, co se jim podařilo – nepodařilo, co by příště udělali jinak,
- pomocí barometru, gesta, smajlíků apod., hodnotí jednotlivé krátkodobé aktivity.“

(Vlastní hodnocení školy. 2010-09-10).

(**lxxiv**) „Učitelé hodnotí práci žáků průběžně

- známkou do informační knížky – hodnotí písemné, ústní, umělecké, tělesné výkony žáka,
- při informačních schůzkách učitele – rodiče – žáka písemně a následně rozhovorem,
- zápisem počtu chyb, procenty, smajlíkem, razítkem, jiným symbolem,
- slovním hodnocením, stručným popisem, dopisem,
- dvakrát ročně na vysvědčení známkou, v pololetí je vydán výpis vysvědčení.“

(Vlastní hodnocení školy. 2010-09-10).

(**lxxv**) Jde o „plnění svěřených úkolů, další vzdělávání pedagogických pracovníků, aktivitu na pracovišti, činnosti nad rámec pracovních povinností, spolupráci a komunikaci s ostatními pracovníky, spolupráci a komunikaci s rodiči žáků, vedení třídních knih a ostatní dokumentace, portfolio“. (Vlastní hodnocení školy. 2010-09-10).

(**lxxvi**) „1. v oblasti pedagogické podporovat a rozvíjet další vzdělávání pracovníků s cílem zavedení nového vyučovacího předmětu Zdravý životní styl do ŠVP ,
2. v oblasti řízení vést žáky k podílu na řízení školy – ŠKOLNÍ PARLAMENT,
3. v oblasti spolupráce s rodiči využít zapálených rodičů k bližší a rozsáhlejší spolupráci a založit Občanské sdružení rodičů, které bude pomáhat k rozvoji školy.“

(Vlastní hodnocení školy. 2010-09-10).

(**lxxvii**) Příkladem je tvorba kritérií a indikátorů v oblasti hodnocení žáků:

- a) škola v rámci Peer programu požádala pedagogy z partnerské školy ZŠ Řeznovice o možnost nahlédnutí do jimi vytvořeného systému kritérií a indikátorů hodnocení žáků jako možné inspirace – ten pak s pracovníky Peer společně prodiskutovali. Proces diskuse posloužil současně jako zpětná vazba pro nízkovické pedagogy (partnerská škola byla jimi vnímána jako inspirativní vzor). Podněty vzešlé z diskuse pedagogové přijali spíše, než kdyby byly předány jednostranně vedením nízkovické školy v podobě pouhé kritiky. Vzhledem k různé osobnostní a pedagogické vyspělosti jednotlivých učitelů byl důraz kladen na taktní sdělování kritických informací (jejich sdělování bylo předem ošetřeno na setkání Peer s ředitelkou školy s cílem maximálně podpořit ochotu pedagogů podněty přijmout) i na posílení sebevědomí pedagogů (Peer program ukázal i na oblasti, ve kterých si nízkovická škola vede dobře a docházelo ze strany jejích pedagogů k sebepodceňování);
- b) vzešlé podněty a vzorové materiály posloužily jako inspirace pro vytvoření vlastních kritérií a indikátorů hodnocení – díky Peer byl jasně pojmenovaný problém (hodnocení žáků není jednotně vyladěno v rámci školy a předmětů), na kterém se všichni pedagogové nízkovické školy shodli a byli tak ochotni spolupodílet se na hledání cesty řešení;
- c) následovala pracovní sezení pedagogů, kde byla jasně nastavena odpověď na otázky: „Postupovat stejně jako to udělala partnerská škola

nebo jít jinou cestou?“, „Co lze přijmout z poskytnutých inspirujících materiálů a co ne?“, „Jak nalézt soulad mezi zamýšleným a RVP, ŠVP?“, „Jak naladit systém hodnocení i pro uchopení tak obtížně postižitelné oblasti, jako je postoj dítěte k práci a sledování jeho osobního pokroku?“;

- d) cestou diskuzí s využitím brainstormingu v rámci jednotlivých skupin učitelů (v podobě jakýchsi předmětových komisí) byly provedeny první korekce poskytnutých materiálů – jejich aplikace na podmínky nízkovické školy,
- e) takto vzniklé materiály jsou dále upravovány jednotlivými vyučujícími, docházelo k jejich předběžnému ověřování ve výuce,
- f) dalším nutným krokem bylo následné společné prodiskutování ověřených materiálů, sjednocení přístupů na základě společného jednání (škola preferuje díky dobrým zkušenostem formu výjezdového zasedání, a proto byla využita příležitost účasti všech pedagogů na Letní škole MEDPED),
- g) výstupem je vytvoření „ostrého“ materiálu v oblasti hodnocení žáků ve výuce nejen z hlediska dosahování kognitivních a psychomotorických cílů, ale i v oblasti postojové;
- h) pro školní rok 2011/2012 škola připravuje ostré ověření zpracovaných kritérií a indikátorů hodnocení – s tímto plánem ověřování byli seznámeni rodiče na úvodní třídní schůzce, materiál jim byl nabídnut k nahlédnutí. Následovat by měla další pracovní jednání k výměně zkušeností a doladování vytvořených indikátorů a kritérií – vedení školy zdůrazňuje, že s vytvořeným pedagogové musí pracovat s jako živým, tvůrčím materiálem, který nesmí být zakonzervován, ale neustále rozvíjen.

(lxxviii) Struktura hovorové hodiny:

1. Přivítání žáka i jeho rodiče a nastavení obsahu hovoru	„Dobrý den, vítám Vás oba/obě na dnešních hovorových hodinách. Podíváme se, co se ti za minulý měsíc podařilo a jaký plán si stanovíš pro příští měsíc.“
---	--

<p>2. <u>Žáci, pokud možno sami, prezentují své úspěchy za uplynulý hodnocený měsíc</u>, odpovídají na upřesňující otázky učitele k usměrnění oblasti sebehodnocení dítěte.</p> <p>Zde jsou vítány i podněty ze strany přítomného rodiče.</p> <p>Platí pravidlo, že pokud žák sám mluví, učitel do jeho projevu nevstupuje, současně dává jasně najevo svůj souhlas s tvrzeními dítěte nebo jiný názor.</p> <p>Děti jsou vedeny ke zcela konkrétním vyjádřením, co se jim povedlo a co ne.</p> <p>Pokud žák nevidí žádná svá pozitiva, učitel se mu snaží pomoci je najít (učí ho umět se také ocenit).</p>	<p>„Co si myslíš, že se ti daří ve škole za poslední měsíc?“ „Z čeho jsi měla ve škole v poslední době radost? Co tě potěšilo, co se ti podařilo?“</p> <p>„To je pravda, to se ti opravdu podařilo. Máme za sebou velký kus práce.“ „Dařilo se ti to vždy bez problémů, jak říkáš?“</p> <p>„Co se ti daří konkrétně? Zkus to pojmenovat?“ „A myslíš, že se ti daří i v jiných předmětech?“</p> <p>„Víš, čím jsi mě překvapil a udělal velkou radost?“ „Je pravda, že pořád chybuješ, ale v poslední době se ti daří a chyb je méně než dřív.“</p>
<p>3. <u>Následuje hodnocení ze strany pedagoga.</u></p> <p>K hodnocení je vždy připraven slovní podklad uvedený na hodnotícím listu pro hovorové hodiny, jsou připraveny přehledy pokroku žáky, které si žáci sami často připravují, sešity, portfolio žáka – děti jsou často učitelkou požádány, aby samy vysvětlily rodiči podstatu prezentovaných úloh, jak sestavují grafy svého pokroku...</p> <p>Jsou hodnoceny výsledky ve všech oblastech vzdělávacích cílů (výukové, afektivní i psychomotorické). V případě problémů jsou děti vedeny k tomu, aby spolupracovaly při hledání vhodné cesty řešení, případně aby navrhované řešení pedagogem přijaly za své.</p> <p>Opět je důležité, aby i výroky vyučujících byly zcela konkrétní.</p> <p>Opět je důležité, aby pedagog ocenil i malý pokrok, otevřeně ocenil snahu dítěte.</p> <p>Vyučující si také při rozhovoru neustále ověřují, zda jim žák rozumí, ví, v čem má např. problém.</p> <p>I zde je využívána součinnost přítomného rodiče, který si může upřesnit informace z hlediska domácí přípravy dětí, nového učiva...</p>	<p>„Vysvětlí mamince, jak to počítáme, co probíráme v nové látce v matematice.“</p> <p>„Co si myslíš, že by ti pomohlo? Mě například pomáhalo ...“ „Myslíš, že bys to mohla dělat podobně?“</p> <p>„Líbilo se mi, jak jsi začala pomáhat bratrovi v nižší třídě s angličtinou.“ „Začal jsi špatně psát. Podívej se tady, hezky psát umíš. Zkus psát zase místo propisky perem.“ „Rychlost počítání není ještě nejlepší, ale je vidět zlepšení od minula a za to tě chválím.“</p>

<p>4. <u>Společné stanovení splnitelných cílů žáka pro další měsíc.</u></p> <p>Žáci jsou směřováni ke zcela konkrétním formulacím splnitelných cílů a nikoli k obecným frázím, např. učit se každý den 10 minut, zvládnout vyjmenovaná slova po..., dozvědět se něco o historii navštěvované základní školy, najít odpověď na konkrétní otázku z poznávacího projektu ... do stanoveného termínu.</p> <p>Žák je veden k tomu, aby sám navrhl cíl/řešení problémové oblasti, tento cíl vyučující spolu s ním a rodičem koriguje, pokud je nereálný (příliš měkký nebo pro žáka nesplnitelný). Komunikace je vedena tak, aby žák přijal dobrovolně cíl za svůj a přijal tak odpovědnost za jeho plnění (aplikuje se metoda řízení podle cílů).</p> <p>Je vhodné zainteresovat do plnění cíle i rodiče - je požádán učitelem, aby dítěti s konkrétní věcí pomohl, vytvořil dítěti zcela konkrétní podmínky pro plnění cíle.</p> <p>Cílů nesmí být příliš mnoho (stanovují se 1 - 2 konkrétní cíle).</p> <p>Následně v průběhu období plnění učitelky udržují zpětnou vazbu z plnění stanovených úkolů.</p>	<p><i>„Pomůže ti, když to budeš psát doma? Jak často a kolik slov?“</i></p> <p><i>„Co naplánujeme na příště? Co konkrétně budeš dělat?“</i> <i>„Jak to budeš trénovat? Co pro to konkrétně uděláš? Jak často?“</i> <i>„Vidíš, snížila se ti úspěšnost v diktátech. Co s tím konkrétně uděláš? Jaký bude tvůj plán?“</i> <i>„Myslíš, že napíšeš 2 cvičení denně, budeš mít čas. Nebudou stačit 3 věty, 10 výrazů... každý druhý den?“</i></p> <p><i>„Na příští hovorové hodiny mi doneseš ukázat některá cvičení, která doma uděláš, ať vidíme, jak se ti dařilo. Souhlasíš?“</i></p>
<p>5. Závěrečné shrnutí cílů/úkolů učitelkou jejich zápis do Hodnocení žáka – osobního listu.</p> <p>Žák je rovněž vyzván, aby si doma prošel s rodiči zapůjčenou složku svého portfolia, popřípadě aby si zařadil úkoly z minulého měsíce, pokud tak ještě neučinil.</p>	

(^{lxxix}) Hodnocení žáka – osobní list:

Základní škola a Mateřská škola		
HODNOCENÍ ŽÁKŮ – OSOBNÍ LIST		
Školní rok 20.../20....		
Jméno a příjmení: _____ třída/ročník _____		
Byl(a) jsem seznámen(a) s hodnocením svého dítěte za měsíc:		
Hodnocení za měsíc	Poznámky k hodnocení	Podpisy
		<i>podepisuje žák, rodič a pedagog</i>
	Plán: jde o plán nápravy vytvářený se žákem	
	Plán:	

(^{lxxx}) Informační knížka – část Moje cesta ke vzdělání (část obsahuje vstupní informace pro práci a samotné záznamové listy pro jednotlivé měsíce školního roku):

Sebehodnocení průběhu vzdělávání

Proč je sebehodnocení tak významné?

Smyslem sebehodnocení je připravit a postupně dovést děti k osvojení si dovedností:

Vyhodnotit stav/míru osvojení si určité informace (znalosti), rozvinutí dovednosti, vyhodnotit míru své schopnosti praktického a bezchybného použití osvojené informace. Dokázat si uvědomit, zda vůbec, či jak velký pokrok jsem udělal při dosahování jednotlivých stanovených cílů.

Cílem metody sebehodnocení je poskytnout žákům příležitost jak poučeně hodnotit sebe a svou práci, jaká opatření a jaký směr volit na své vzdělávací cestě k dosahování vyšší míry úspěšnosti.

Jak si sebehodnocení zaznamenat?

Naznačují následující možnosti:

Zkratka	Symbol	Význam zkratky	Popis obsahu zkratky
Ú		úplně	dokážu používat znalosti většinou bezchybně
S		skoro úplně	dokážu používat znalosti s občasnými chybami
Č		částečně	dovedu používat znalosti náhodně, neuvědomuji si chybu
N		ještě nezvládl	znalosti zatím ještě nedokážu používat

Sebehodnocení průběhu cesty ke vzdělání

ZÁŘÍ

TÝDEN	PŘEDMĚTY	UČIVO	ZVLÁDL(A)			
			U	S	Č	JN
	ČJ					
	M					
	Pr/Př					
	ČJ					
	M					
	Pr/Př					

Měsíční sebehodnocení žáka

ZÁŘÍ

Co umím velmi dobře, co se mi daří.

.....
.....
.....
.....

Co bych se rád naučil nebo dozvěděl.

.....
.....
.....

Co ještě chci zlepšit.

.....
.....
.....

Co pro to udělám já.

.....
.....
.....

Podpis žáka:

Podpis učitele:

Podpis rodičů:

.....

- *Můžeme lépe plánovat výuku a zaměřovat se na problematičtější témata.*
- *Podle závěrečné zprávy od společnosti Scio mají na celkový výsledek hodnocení školy vliv i prostředí a atmosféra školy, struktura pedagogického sboru, zaměření a cíle školy apod."* (<http://www.nizkovice.cz/skola/index.php?nid=8254&lid=CZ&oid=2273273>).

(^{lxxxiii}) Na zkoušky se žáci začínají připravovat několik týdnů předem, kdy z českého jazyka, anglického jazyka a vlastivědy či přírodovědy dostanou k dispozici opakovací otázky (max. osm z každého předmětu). Je nutné zdůraznit, že absolvování malé maturity představuje dobrovolnou aktivitu dětí. Na jejich návrhu se žáci podílejí spolu s vyučujícími a rovněž konečná formulace je výsledkem společného konsensu. V samotný „maturitní“ den si z každého předmětu vylosují otázku a připraví se na „potítku“. Na hlavní otázky odpovídají děti před tříčlennou komisí složenou z učitelek, jsou jim kladeny související doplňující otázky – v žácích je posilována odvaha vystoupit sami za sebe a předvést, co všechno už zvládnou. V jeden den absolvují všechny zkoušky a následně si vyslechnou veřejné hodnocení svého výkonu. Žáci tak prezentují své zvládnutí kompetence k učení i kompetence k řešení problémů – na zkoušku se připravují a učí, cíleně si učivo za součinnosti učitelek i rodičů opakuje a zpracovávají si otázky do několika předmětů. Při zkoušení prokazují své kompetence komunikativní i pracovní. Časově tři maturující žáci vše absolvovali během jedné hodiny (délka přípravy je cca 5 minut, času na odpověď 5 – 7 minut). Vše je završeno slavnostním předáním „vysvědčení“ se známkou na místním obecním úřadu.

Samotnou atmosféru i průběh „maturit“ v červnu 2011 ilustruje reakce jedné učitelek:

- *„Mé pocity z letošní malé maturity jsou velmi dobré a pozitivní. Letošní pátáky učím ČJ a AJ a sleduji jejich úspěch, vývoj a pokrok po celý rok. Malá maturita je pro mě zpětnou vazbou jejich znalostí, ale i jejich schopností. Cítím do jisté míry zodpovědnost za jejich připravenost, za jejich znalosti, ale i za jejich schopnost komunikovat, argumentovat, improvizovat atd.*
- *Intenzivnější přípravu k malé maturitě jsme v českém jazyce zahájili přibližně měsíc před konáním maturit. Formou společného opakování, procvičování, tvoření myšlenkových map a osnov k jednotlivým tématům se žáci připravovali na 7 mluvnických okruhů. Vedla jsem žáky spíše k vytvoření a vybavení příkladu, ze kterých mohou vycházet při výkladě svých teoretických znalostí. Myslím, že žáci byli schopni vyjádřit základní informace stručně a jasně.*
- *V angličtině byla příprava dlouhodobější. Důležitá je konverzace, která se v pátém ročníku rozšiřuje a zlepšuje zhruba až od druhého pololetí. Mí žáci jsou však zvyklí na základní otázky, které jim pokládám v průběhu hodin a jsou zvyklí na ně reagovat. Vedu je i ke schopnosti improvizace odpovědi, rychlé reakce na otázku, odpovědět celou větou, rozvinout myšlenku atd.. Myslím, že to všechno u maturity prokázali.*
- *Nebojím se vyslovit myšlenku, že touto zkouškou opravdu došli do absolventa I. ročníku základní školy. Do člověka, který je připravený na změnu, čili přechod do větší školy na II. stupeň. Vidím, že ta zkouška, nebo vlastně spíše to, co jí předcházelo – nutnost přípravy a učení, koncentrace, míra vlastní zodpovědnosti, pečlivosti, trpělivosti – jim umožnila jejich*

obrovský vnitřní pokrok. Narostlo sebevědomí a po úspěchu i sebeúcta.

- *Potěšilo mě, že sami žáci vyjadřují pocit jistoty od nás, učitelek, a že samotné zkoušení pro ně vlastně tolik obtížné nebylo. Od počátku je jasné, že u zkoušky je mnohem důležitější odvaha dětí, překonání strachu a stresu, než vlastní znalosti, které v podstatě každý nějaké má. Nebojí se znalostí a učitelek, ale spíše sami sebe, mají strach ze svého výkonu. Žáky proto dlouhodobě cíleně podporujeme, projevujeme jim svou důvěru v jejich schopnosti i v ně samé.*
- *Svou roli určitě hraje i podpora kamarádů, spolužáků a letos i rodičů jako diváků. Kéž by všichni mohli tu podporu, kterou jim projevujeme my ve škole, dostat i přímo u zkoušky od svých rodičů. Rodičům občas ta podpora a důvěra ve své děti chybí, ale děti by ji tolik potřebovaly. Přítomnost ostatních osob u zkoušky navíc zvyšuje její váhu. Jsou to svědci práce dětí i učitelek.*
- *V nevyhodě u maturity jsou zcela jistě slabší žáci. Musí překonat větší obtíže při učení a většinou i obavy z veřejného vystoupení. V loňském roce jsme tento případ zažili. A přestože výsledná známka byla třeba pouze 3, považují opět za největší výhru jeho schopnost zúčastnit se a vyzkoušet, co sám za sebe dokáže.*
- *Jsem ráda, že mohu tyto úspěchy a důležité životní krůčky sdílet s dětmi. Opravdu upřímně mě těší jejich nadšení, jejich touha zvládnout zkoušku, jejich zodpovědná příprava i jejich výsledky. A to všechno je i způsob ohodnocení mé práce a její smysluplnosti.“*

(^{lxxxiv}) Prožitky malých maturantů:

- *„V den maturity jsem měla strach. Není to strach z příšery, ale je to jiný strach. Nedá se to popsat... Nejvíce těžké to bylo, když jsem se připravovala, to bylo asi nejhorší. Lehké se mi zdálo, když jsem si tahala otázku. Před maturitou byl strach. U maturity se mi to zdálo jako při normálním zkoušení. Po první otázce mě hrozně bolela hlava a břicho... U potítka jsem přemýšlela, co mám psát. Když jsem nevěděla, začaly se mi klepat ruce. Hrůza. Když jsem byla před paní učitelkami, vůbec jsem se nebála. Nevím proč, ale nebála jsem se.“ (žákyně)*
- *„Hrozně jsem se bál na maturitách, ale čím jsem měl víc otázek za sebou, tak jsem se méně bál... Před maturitou jsem se hrozně bál a měl jsem větší strach, protože mě nešli povzbuzovat rodiče... Po maturitě jsme čekali, jak nás zhodnotí. Bál jsem se, jak to dopadne, ale výsledek mě moc překvapil... Když jsem seděl na potítku, honily se mi různé věci hlavou a celý jsem se klepal. Byl to stres a tréma.“ (žák)*
- *„U maturity jsem se bála, ale když jsem si vytáhla otázku, jako kdybych věděla, že to dokážu... Těžká byla vlastivěda. Když jsem si vytáhla otázku, tak jsem se bála. Pátrala jsem, co to může být (ta otázka)... Před maturitou jsem se klepala, bála a myslela jsem, že to nedokážu... U maturity už mi bylo dobře, když mi paní učitelky pomohly (dávaly mi otázky, napovídaly)... Po maturitě mi bylo výborně. Měla jsem to za sebou. Spadl mi kámen ze srdce... Na potítku jsem si pořád říkala: „To je málo, musím ještě něco napsat.“ Mému mozku to nestačilo... Před komisí jsem se už nebála, když tam byli lidé, co znám. A kteří mi věřili.“ (žákyně)*

Názor malých maturantů na tuto netradiční formu hodnocení a sebehodnocení:

- *klad – „Je to dobrý si to zkusit. Je to nová zkušenost. Alespoň vím, jaké to je.“ (žákyně), „Vím, co maturity obnáší. Zkusila jsem si to. Víím, co mě čeká na velké maturitě.“ (žákyně), „Nemusel jsem se bát, protože mě podporovali kamarádi. Měli jsme občerstvení a mohli jsme nabrat sílu.“ (žák)*
- *zápor – „Po každé otázce jsem byl zcela vyčerpán.“ (žák), „Rok stresu. Já jsem si nevěřila.“ (žákyně), „Nejhorší byl stres. Pořád jsem měla pocit, že se musím učit.“ (žákyně)*
- *poznatek/rada/vzkaz od malých maturantů – „Je lepší se jít podívat na maturity, abych věděl, jak to vypadá. Udělal jsem chybu, protože jsem se na minulé pátáky nešel podívat a*

potom jsem měl velký stres a nevěděl jsem, jak to probíhá. Mám velkou radost z toho hodnocení maturit. Stačí se nebát.“, „Děkuju, paní učitelko, že jste nám umožnila zažít maturitu.“

(lxxxv) Dopis na rozloučenou se žákem 5. ročníku – příklad z roku 2010:

KAŽDÝ DEN BY MĚL BÝT NĚČÍM ZVLÁŠTNÍM,
TAK JAKO JSI I TY VÝJIMEČNÁ OSOBNOST

Milý

Je mi velkým potěšením, že jsem měla tu možnost a šanci se s Tebou na cestě životem potkat a chvíli s Tebou jít. Jsi výjimečný. S radostí Ti předávám tyto řádky uznání od Tvých spolužáků:

....., docela dobře se učíš, jsi dobrý kamarád, je s Tebou legrace když se s Tebou potkáme, rozesměješ nás, jsi bezva kluk, ceníme si tě, protože máš dobrý postřeh, jsi bojovník, máš dobrou povahu, dobře se s Tebou mluví, líbíš se nám, hraješ s námi fotbal.

Já dodávám, že jsi osobnost a přeji Ti z celého srdce, abys ve svém životě šel tou správnou cestou, cestou své vlastní volby.

„DEJ KAŽDÉMU DNI ŠANCI, ABY BYL TÍM NEJKRÁSNEJŠÍM DNEM VE TVÉM ŽIVOTĚ.“

V Nížkovicích

.....
(podepsána třídní učitelka)

(lxxxvi) Příklad dotazníku předávaného k vyplnění rodičům – problematika portfolia žáka

FORMULÁŘ PRO RODIČE

Datum:

Jméno žáka:

Prosím zodpovězte následující otázky:

Prohlíželi jste si portfolio společně s dítětem?

Která část portfolia Vás zaujala nejvíce?

Překvapil Vás pokrok Vašeho dítěte? Proč?

Máte otázky k něčemu, co se týká portfolia?

Prohlédl/a jsem si portfolio a vracím jej s tímto formulářem.

.....

(rodič)

(lxxxvii) Kniha objevů – informační úvod pro rodiče

Vážení rodiče,

žádám vás tímto o pomoc a podporu vašich dětí při práci na „Mé knize objevů“, celoročním projektu v předmětu Člověk a jeho svět žáků 1. a 2. ročníků..

V závěru každého měsíce dostanou děti pracovní list, na který si sami (nebo s vaší pomocí) zapíší, nakreslí, nalepí to, co je v uplynulém měsíci zaujalo, co objevily, co zjistily, co vyzkoumaly, co zažily. Může to být něco z výuky, zážitek z vašeho rodinného výletu, postřeh o dění v přírodě, něco typického pro daný měsíc apod. Pracovní listy si vždy vystavíme a společně prohlédneme a poté si je děti zařadí do své knihy. Na konci roku tak budou mít svoji „kroniku událostí“.

Děkuji a přeji i vám hezký školní rok bohatý na objevy.

podpis vyučující

Knihy objevů – závěrečné sebehodnocení dítěte zpracované ve spolupráci s učitelkou

JSEM OBJEVITEL !

Končí kniha mých nejdůležitějších objevů,
nejzajímavějších pozorování a zážitků letošního
školního roku. Dokázal jsem, že se rozhlížím kolem
sebe, vnímám svět všemi smysly, všímám si různých
zajímavostí a událostí ve své rodině, v přírodě nebo
v naší obci. Vyzkoušel jsem vypěstovat rostlinku
ze semínka a sledovat jarní změny v přírodě, pečuji
o své zdraví a orientuji se ve svém okolí. Navíc
umím všechny své poznatky zaznamenat do deníku
a prezentovat je svým kamarádům ve třídě.

Svou celoroční práci na knize hodnotím:

Dívej se, poznávej, naslouchej, komentuj, zapisuj. Přeji ti mnoho dalších krásných zážitků a objevů.

p. uč.

Knihy objevů – ukázky zápisů a prací dětí

Moje nejzajímavější objevy v měsíci

ZÁŘÍ

Když jdu ráno do školy VIDÍM v daleku H V H U

Vnímám CHUT MELOUNU, které nám v září dozrály na zahradě. Všechny jsme už snědli, bylo jich celkem šest.

Ve své DLANI mačkám KAŠTAN. Sbíral jsem je s mámou a dalšími prvňáky do školy na výrobu zvířátek. S babičkou a dědou sbírám ORĚCHY, pomáhal jsem vytahovat ŘEPU.

ZÁTA a DĚDA SLYŠÍM za kostelem TRAKTOR, jak oře na poli. začali rýt naši zahradu. Museli pokácet meruňku na naší zahradě, protože byla nemocná.

CÍTÍM vůni páleného LIŠTÍ na zahradě.

Na procházce jsem nasbíral s mámou ŽALUDY a LIŠTÍ.

MŮJ KALENDAŘ ČISTOTY

Každé ráno	<i>umyjí si ruce, oči a zubky.</i>
Před každým jídlem	<i>Umyjí si ruce</i>
Po použití záchodu	<i>umyjí si ruce</i>
Každý večer	<i>osprchují se, umyjí si zubky.</i>
Jednou týdně	<i>oboupře se, čistí si nohy, oškrábe si nehty.</i>
Používám tyto toaletní potřeby:	<i>WC papír, bandáček, mylní pasta, roztla, kulm na tělo, kapalnky.</i>

ČISTOTA PŮL ZDRAVÍ !

(^{lxxxviii}) Příklady zápisů u konkrétních žáků: „zlepšení z AJ za 3 na 2“, „slabá domácí příprava, práceschopnost, malá aktivita“, „výrazné zlepšení v českém jazyce“, „neplnění domácích úkolů, zapomínání pomůcek“, ...

(^{lxxxix}) V rámci projektu Čteme dětem, čtete s námi si děti kladly a hledaly odpověď na otázku „JAKÝ JSEM ČTENÁŘ?“ s tím, že pro zrcadlení jim byla nabídnuta alternativa dobrého čtenáře, s níž se porovnávaly:

- Čtu rychle a nahlas.
- Od malička mám svoji oblíbenou knihu.
- Čtu pravidelně.
- Čtení si užívám.
- Při čtení se nechám unášet příběhem knížky.
- Rozumím, co čtu.
- Mám z knihy potěšení.
- Umím si představit, o co v knížce jde.

(^{xc}) Záznam reagování učitelky v průběhu realizace projektu Masopust (duben 2011) – vedení k autokontrolě při činnosti žáka (výťah z hospitačního zápisu garanta)

Žáci – činnost	Učitelka - činnost
<ul style="list-style-type: none"> • děti začínají samostatně pracovat • děti z větší části pracují, někteří však vyčkávají 	<ul style="list-style-type: none"> • provádí instruktáž k přípravě masopustní masky z papíru podle předloh • učitelka průběžně prochází a sleduje práci dětí, dle potřeby poskytuje pomoc tak, aby maska byla výsledkem práce dítěte • učitelka slovně navádí žáky k sebekontrolě tempa a rozložení práce „..., běží ti čas.“ „Sledujete si čas, abyste práci stihli?“ „Nezapomeňte, kolik budete potřebovat šablon masky.“

(^{xc}) Podílejí se např. na vzájemném opravování některých úloh zpracovaných spolužáky, vč. stanovení známky – učí se tak hodnotit nejen sebe sama, ale i druhé na základě jasných a obecně známých kritérií. Děti se následně k získanému hodnocení vyjadřují (zda s ním souhlasí/nesouhlasí a proč), formulují, co udělaly správně a v čem chybovaly (např. při písemném počítání na čas).

(xcii) Grafická metoda je pro děti velmi významná, protože slovní hodnocení mohou zapomenout. Vizualizace jim jasněji ukazuje vývoj jejich výsledků v čase. Procentní vyjádření úspěchu při plnění učebních úloh je detailnější než známka, která v sobě skrývá vždy určité rozpětí úspěšnosti. Tak i např. dvojkař, který stále zůstává dvojkařem, vidí, zda se třeba i mírně zlepšuje, či nikoli. Vyučující nezapomínají děti za každý takový, byť i malý posun ocenit.

(xciii) Příklad formulovaných kritérií a stanovených indikátorů pro evaluaci práce dětí ve výuce:

př. 1 – anglický jazyk

KRITERIA	INDIKÁTORY	1	2	3	4	5
slovní zásoba	znalost slovní zásoby psaní slovíček výslovnost	vyslovuje foneticky správně danou slovní zásobu, zajímá se o její rozšíření, píše slovíčka správně, sám najde chybu a opraví ji	vyslovuje foneticky správně danou slovní zásobu, píše slovíčka správně, najde chybu ve vyznačeném úseku textu, sám ji opraví	foneticky správně vyslovuje většinu slov, psanou podobu zaměňuje s mluvenou, chybu opraví ve větě s dopomocí	většinu slov foneticky správně nevyslovuje, zaměňuje mluvenou a psanou podobu slov, chybu opraví pouze pod přímým vedením	většinu slov špatně vyslovuje i zapisuje, chybu neopraví ani pod přímým vedením
	rozhovor	je schopen vést rozhovor, automaticky a samostatně používá danou slovní zásobu a gramatické jevy	je schopen vést rozhovor, většinou samostatně používá danou slovní zásobu a gramatické jevy, používá pomůcky	v rozhovoru potřebuje být veden, odpovídá krátkými větami či jen slovy, odpovědi tvoří s dopomocí	pouze pod přímým vedením a za použití pomůcek odpovídá jednoduše osobě, která vede rozhovor	není schopen rozhovor zrealizovat ani pod přímým vedením
mluvená podoba jazyka	poslech	naslouchá mluvenému slovu, reprodukuje text, odpovídá na otázky, plní pokyny	naslouchá mluvenému slovu, samostatně reprodukuje část textu, samostatně odpovídá na otázky, plní pokyny	snaží se mluvené slovo chápat, s dopomocí odpovídá na jednoduché otázky, plní pokyny	mluvené slovo jen těžce vstřebává, špatně se orientuje, s dopomocí plní pokyny	není schopen ze slyšeného slova získat jakékoli informace, pod vedením neplní ani základní pokyny

KRITERIA	INDIKÁTORY	1	2	3	4	5
psaná podoba jazyka	čtení porozumění čtenému textu	čte plynule text přiměřené náročnosti, chápe smysl vět, odpovídá na otázky, text reprodukuje	čte text přiměřené náročnosti, chápe smysl většiny vět, odpovídá na jednoduché otázky, částečně reprodukuje obsah	čtení textu přiměřené náročnosti není plynulé, u slov často zaměňuje mluvenou podobu s psanou, chápe smysl jednoduchých vět, s dopomocí odpovídá na některé z otázek	čte pouze velmi jednoduchý text, často s chybami, nechápe příliš smysl, pod přímým vedením odpovídá na velmi jednoduché otázky	není schopen přečíst text na základě neznalosti slovní zásoby, čtenému nerozumí

gramatika	používání probíraných jevů	samostatně a automaticky používá probrané gramatické jevy, chybu sám najde a opraví	samostatně používá probrané jevy a většinou správně, umí se opřít o pomůcky, chybu většinou sám najde a opraví	probrané jevy používá pouze izolovaně s dopomocí, stejně jako pomůcky, chybu opravuje pod vedením	pouze pod vedením používá jednodušší gramatické jevy, chybu nenajde, často ani pod vedením neopraví	gramatické jevy nezvládá, nepoužívá je ani v izolované podobě
postoj k práci	osobní pokrok	aktivně, cíleně a samostatně pracuje na osobním pokroku	cíleně a s dopomocí pracuje na osobním pokroku	s dopomocí pracuje, zlepšuje pouze jednotlivosti	pod přímým vedením zlepšuje pouze jednotlivosti	ani pod přímým vedením nezvládá pracovat na osobním pokroku
	připravenost a plnění DÚ	cíleně pracuje, připravuje se pečlivě a pravidelně, plní aktivně všechny úkoly	cíleně pracuje a připravuje se pravidelně, úkoly většinou plní	připravuje se nepravidelně, úkoly plní občas	připravuje se zřídka, úkoly většinou neplní	nepřipravuje se a neplní úkoly

př. 2 – Hudební výchova a flétna

KRITERIA	INDIKÁTORY	1	2	3	4	5
vokální a instrumentální činnosti	pěvecký a mluvní projev	automaticky správně	většinou správně, uvědomuje si chybu a opravuje ji sám	po upozornění opravuje chyby	pouze pod přímým vedením zvládá činnosti	nezvládá činnosti
	hra na hudební nástroje	automaticky správně	většinou správně, uvědomuje si chybu a opravuje ji sám	po upozornění opravuje chyby	pouze pod přímým vedením zvládá hru	nezvládá hru
	hudební rytmus a taktování	automaticky správně	většinou správně, uvědomuje si chybu a opravuje ji sám	po upozornění opravuje chyby	pouze pod přímým vedením zvládá činnosti	nezvládá činnosti
	hudební teorie a pojmy	automaticky správně rozlišuje a orientuje se	většinou správně, uvědomuje si chybu, opravuje ji sám	po upozornění opravuje chyby	částečně ovládá s dopomocí	neovládá hudební teorii a nezná hudební pojmy
	hudební nástroje	automaticky správně zná a rozlišuje	většinou zná a správně rozlišuje	po upozornění pozná a rozlišuje	částečně rozlišuje s dopomocí	nerozlišuje a nepoznává
	improvizace	automaticky správně	většinou správně, uvědomuje si chybu a opravuje ji sám	po upozornění opravuje chyby	pouze pod přímým vedením zvládá improvizaci	nezvládá improvizaci

KRITERIA	INDIKÁTORY	1	2	3	4	5
hudebně pohybové činnosti	pohybový doprovod znějící hudby (taneční kroky)	automaticky správně	většinou správně, uvědomuje si chybu a opravuje ji sám	po upozornění opravuje chyby	částečně zvládá činnosti	nezvládá činnosti
	improvizace	automaticky správně	většinou správně, uvědomuje si chybu a opravuje ji sám	po upozornění opravuje chyby	pouze pod přímým vedením zvládá improvizaci	nezvládá improvizaci

poslechové činnosti	hudební výrazové prostředky, kvality tónů	automaticky správně rozlišuje a orientuje se	většinou správně, uvědomuje si chybu, opravuje ji sám	po upozornění opravuje chyby	částečně ovládá s dopomocí	nezvládá poslechové činnosti
	hudební styly a žánry	automaticky rozlišuje správně	většinou rozlišuje správně, uvědomuje si chybu, opravuje ji sám	po upozornění rozlišuje a opravuje chyby	částečně rozlišuje s dopomocí	nerozlišuje hudební styly a žánry
	skladatelé a jejich tvorba	automaticky správně zná a rozlišuje	většinou zná a správně rozlišuje	po upozornění pozná a rozlišuje	částečně rozlišuje s dopomocí	nerozlišuje a nepozná
hra na flétnu	držení flétny	automaticky správně	většinou správně, uvědomuje si chybu a opravuje ji sám	po upozornění drží správně	pouze pod přímým vedením drží správně	nezvládá správné držení flétny
	tvoření tónů	automaticky správně	většinou správně, uvědomuje si chybu a opravuje ji sám	po upozornění opravuje chyby	pouze pod přímým vedením pracuje správně	nezvládá tvoření tónů
	hra nápodobou	automaticky správně	většinou správně, uvědomuje si chybu a opravuje ji sám	po upozornění opravuje chyby	pouze pod přímým vedením hraje správně	nezvládá hru nápodobou
	hra s popisem not	automaticky správně	většinou správně, uvědomuje si chybu a opravuje ji sám	po upozornění opravuje chyby	pouze pod přímým vedením hraje správně	nezvládá hru s popisem not
	vícehlas	automaticky správně	většinou správně, uvědomuje si chybu a opravuje ji sám	po upozornění opravuje chyby	částečně hraje ve vícehlase	nezvládá hru ve vícehlase
	hra ve skupině	automaticky správně	většinou správně, uvědomuje si chybu a opravuje ji sám	po upozornění opravuje chyby	částečně hraje ve skupině	nezvládá hru ve skupině
	hra s doprovodem	automaticky správně	většinou správně, uvědomuje si chybu a opravuje ji sám	po upozornění opravuje chyby	částečně hraje s doprovodem	nezvládá hru s doprovodem
postoj k práci	osobní pokrok	aktivně, cíleně a samostatně pracuje na osobním pokroku	cíleně a s dopomocí pracuje na osobním pokroku	s dopomocí pracuje, zlepšuje pouze jednotlivosti	pod přímým vedením zlepšuje pouze jednotlivosti	ani pod přímým vedením nezvládá pracovat na osobním pokroku
	připravenost a plnění DÚ	cíleně pracuje, připravuje se pečlivě a pravidelně, plní aktivně všechny úkoly	cíleně pracuje a připravuje se pravidelně, úkoly většinou plní	připravuje se nepravidelně, úkoly plní občas	připravuje se zřídka, úkoly většinou neplní	nepřipravuje se a neplní úkoly

př. 3 – část člověk a jeho svět + vlastivěda + přírodověda

KRITERIA	INDIKÁTORY	1	2	3	4	5
----------	------------	---	---	---	---	---

práce s informacemi	vyhledávání informací	samostatně, využívá různých zdrojů, volí texty a studijní materiály přiměřené svým schopnostem	většinou samostatně, využívá různých zdrojů, po dopomoci přiměřených schopnostem	učitel volí zdroje přiměřené schopnostem, žák pak v nich vyhledává informace	žák vyhledává informace pouze ve velmi jednoduchých textech pouze pod přímým vedením	žák nevládá vyhledávat informace ani za dopomoci
	práce s informacemi	samostatně zpracovává informace různými způsoby, připravuje prezentaci	většinou samostatně zpracovává informace, po upozornění volí různé způsoby	s dopomocí zpracovává informace známým způsobem, s dopomocí se učí a připravuje	pouze pod vedením zpracovává informace, výjimečně se učí a připravuje, čerpá hlavně informace z práce v hodině	Nevládá zpracovávat informace ani pod vedením, neučí se a nepřipravuje
	prezentace informací	prezentuje samostatně, zajímavým způsobem, přiměřené množství, dle zadání úkolů a dohodnutých kritérií	prezentuje samostatně, občas využívá dopomoci (návodných otázek), dle dohodnutých kritérií a zadání	prezentuje za dopomoci dle návodných otázek	prezentuje s chybami i pod přímým vedením, využívá pouze návodných otázek, na většinu nezná odpověď	nevládá prezentaci ani pod přímým vedením
místo, kde žijeme (ČaJS 1.-3. + V)	orientace v plánu, na mapě (okolí, ČR, Evropy, světa)	samostatně se orientuje na daném plánu, mapě, vyčte z ní informace, vyhledává údaje navíc	většinou se orientuje na daném plánu, mapě vyčte z ní zadané informace	s dopomocí se orientuje na mapě nebo plánu a vyhledává informace	pouze pod přímým vedením se částečně orientuje na mapě nebo plánu	neorientuje se na mapě ani plánu a to ani pod přímým vedením
čas	orientace v čase (hodiny, dny, ...)	správně se orientuje v čase	většinou správně se orientuje v čase	s dopomocí se orientuje v čase	pod vedením se částečně orientuje v čase	neorientuje se v čase
	používání hodin k měření času	automaticky využívá hodiny k měření času	po upozornění a dopomoci využívá hodiny k měření času	s dopomocí využívá hodiny k měření času	pod vedením využívá částečně hodiny k měření času	nevyužívá hodiny k měření času
	pravidla silničního provozu	zná pravidla a automaticky je používá při akcích školy	zná pravidla a většinou je používá při akcích školy	zná pravidla ale většinou je nepoužívá při akcích školy	zná některá pravidla a nepoužívá je při akcích školy	nezná pravidla
	využívání jízdních řádů	samostatně vyhledává spoje	s dopomocí vyhledává spoje	pod vedením vyhledává spoje	většinou chybně vyhledává spoje	neorientuje se v jízdních řádech
látky a jejich vlastnosti (zkoumání formou pokusů) (Př 4.-5.)	pokusy a zkoumání	aktivně, samostatně dle návodu i ústních pokynů	samostatně, s počáteční dopomocí dle návodu a pokynů	dle návodu po jednotlivých krocích	pod přímým vedením po jednotlivých pokynech	nevládá pracovat ani pod vedením
	dodržování zásad bezpečnosti a hygieny	automaticky dodržuje	po upozornění dodržuje	pouze pod vedením dodržuje	většinou nedodržuje	nedodržuje je

KRITERIA	INDIKÁTORY	1	2	3	4	5
aplikace znalostí	výběr společných znaků, základních informací	samostatně pracuje s informacemi, vyhledává základní informace	samostatně pracuje s informacemi, s dopomocí vyhledává základní informace	s dopomocí vyhledává základní informace	pracuje dle dodaných základních informací	nezvládá uchopit ani dodané informace
	vyslovení hypotézy, její ověřování srovnáváním	samostatně vyslovuje hypotézy a ověřuje je různými způsoby	samostatně vyslovuje hypotézy a s dopomocí nebo známým způsobem je ověřuje	s dopomocí vyslovuje hypotézy a podle jednoduchého návodu je ověřuje	výjimečně vyslovuje hypotézy, pod vedením částečně ověřuje	nepracuje s hypotézami a nezvládá je ověřovat
	aplikace	využívá zkušeností a aplikuje je dále	s dopomocí využívá zkušeností a aplikuje je dále	pod vedením využívá zkušeností a aplikuje je dále	neaplikuje, zůstává ve fázi ověřování	neaplikuje, neověřuje
postoj k práci	osobní pokrok	aktivně, cíleně a samostatně pracuje na osobním pokroku	cíleně a s dopomocí pracuje na osobním pokroku	s dopomocí pracuje, zlepšuje pouze jednotlivosti	pod přímým vedením zlepšuje pouze jednotlivosti	ani pod přímým vedením nezvládá pracovat na osobním pokroku
	připravenost a plnění DÚ	cíleně pracuje, připravuje se pečlivě a pravidelně, plní aktivně všechny úkoly	cíleně pracuje a připravuje se pravidelně, úkoly většinou plní	připravuje se nepravidelně, úkoly plní občas	připravuje se zřídka, úkoly většinou neplní	nepřipravuje se a neplní úkoly

^(xciv) Zásady pro hodnocení chování ve škole (ŠVP školy):

- Klasifikaci chování žáků navrhuje třídní učitel po projednání s učiteli, kteří ve třídě vyučují, a s ostatními učiteli a rozhoduje o ní ředitel po projednání v pedagogické radě.*
- Kritériem pro klasifikaci chování je dodržování pravidel slušného chování, třídních pravidel a dodržování vnitřního řádu školy během klasifikačního období.*
- Při klasifikaci chování se přihlíží k věku, morální a rozumové vyspělosti žáka.*
- Opatření k posílení kázně žáků se ukládá za závažné nebo opakované provinění proti školnímu řádu. Toto opatření předchází zpravidla před snížením stupně z chování. Podle závažnosti provinění se ukládá některé z těchto opatření:*
 - *napomenutí třídního učitele*
 - *důtka třídního učitele*
 - *důtka ředitele školy.*
- Nedostatky v chování žáků se projednávají v pedagogické radě.*
- Zákonní zástupci žáka jsou o chování žáka informováni třídním učitelem a učiteli jednotlivých předmětů:*
 - *průběžně prostřednictvím informační knížky*
 - *na hovorových a třídních hodinách*
 - *před koncem každého čtvrtletí (klasifikační období)*
 - *okamžitě v případě mimořádného porušení školního řádu.*
- Třídní učitel, ředitel školy nebo zástupce obce může žákovi po projednání v pedagogické radě udělit za mimořádný projev humánnosti, občanské a školní iniciativy, za záslužný nebo statečný čin, za dlouhodobou úspěšnou práci pochvalu nebo jiné ocenění (dále jen „pochvala“).*

Ústní nebo písemnou pochvalu uděluje žákovi před kolektivem třídy nebo školy třídní učitel nebo ředitel školy. Písemná pochvala se uděluje zpravidla formou zápisu do informační knížky, na zvláštním formuláři školy, výjimečně v doložce na vysvědčení. Pochvaly a kázeňská opatření se zaznamenávají do třídních výkazů.

Hodnocení chování vychází z následujících předpokladů

- na začátku školního roku si žáci vytvoří pravidla třídy
- současně si vytvoří nápravy při jejich neplnění
- při zásadním porušení pravidel společného soužití žáci sepisují písemnou zprávu o svém přestupku, kterou podepisují všichni zúčastnění, zástupce školního parlamentu, rodič, učitel
- dodržování řádu školy
- dodržování pravidel slušného chování

(^{xcv}) Zásady pro převedení slovního hodnocení do klasifikace nebo klasifikace do slovního hodnocení pro stanovení celkového hodnocení žáka na vysvědčení (ŠVP školy)

Prospěch

Ovládnutí učiva předepsaného osnovami	
1 – výborný	Ovládá bezpečně
2 – chvalitebný	Ovládá
3 – dobrý	V podstatě ovládá
4 – dostatečný	Ovládá se značnými mezerami
5 – nedostatečný	Neovládá
Úroveň myšlení	
1 – výborný	Pohotový, bystrý, dobře chápe souvislosti
2 – chvalitebný	Uvažuje celkem samostatně
3 – dobrý	Menší samostatnost v myšlení
4 – dostatečný	Nesamostatné myšlení
5 – nedostatečný	Odpovídá nesprávně i na návodné otázky
Úroveň vyjadřování	
1 – výborný	Výstižné a poměrně přesné
2 – chvalitebný	Celkem výstižné
3 – dobrý	Myšlenky vyjadřuje ne dost přesně
4 – dostatečný	Myšlenky vyjadřuje se značnými obtížemi
5 – nedostatečný	I na návodné otázky odpovídá nesprávně
Celková aplikace vědomostí, řešení úkolů, chyby, jichž se žák dopouští	
1 – výborný	Užívá vědomostí a spolehlivě a uvědoměle dovedností, pracuje samostatně, přesně a s jistotou
2 – chvalitebný	Dovede používat vědomosti a dovednosti při řešení úkolů, dopouští se jen menších chyb
3 – dobrý	Řeší úkoly s pomocí učitele a s touto pomocí snadno překonává potíže a odstraňuje chyby
4 – dostatečný	Dělá podstatné chyby, nesnadno je překonává
5 – nedostatečný	Praktické úkoly nedokáže splnit ani s pomocí
Píle a zájem o učení	
1 – výborný	Aktivní, učí se svědomitě a se zájmem
2 – chvalitebný	Učí se svědomitě
3 – dobrý	K učení a práci nepotřebuje větších podnětů

4 – dostatečný	Malý zájem o učení, potřebuje stále podněty
5 – nedostatečný	Pomoc a pobízení k učení jsou zatím neúčinné

Chování

1 – velmi dobré	Žák uvědoměle dodržuje pravidla chování a ustanovení vnitřního řádu školy. Méně závažných přestupků se dopouští ojedinele. Žák je však přístupný výchovnému působení a snaží se své chyby napravit.
2 – uspokojivé	Chování žáka je v rozporu s pravidly chování a ustanoveními vnitřního řádu školy. Žák se dopustí závažného přestupku proti pravidlům slušného chování nebo vnitřnímu řádu školy; nebo se opakovaně dopustí méně závažných přestupků. Zpravidla se přes důtku třídního učitele školy dopouští dalších přestupků, narušuje výchovně vzdělávací činnost školy. Ohrožuje bezpečnost a zdraví svoje nebo jiných osob.
3 – neuspokojivé	Chování žáka ve škole je v příkrém rozporu s pravidly slušného chování. Dopustí se takových závažných přestupků proti školnímu řádu nebo provinění, že je jimi vážně ohrožena výchova nebo bezpečnost a zdraví jiných osob. Záměrně narušuje hrubým způsobem výchovně vzdělávací činnost školy. Zpravidla se přes důtku ředitele školy dopouští dalších přestupků.